Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 6 ДЕКАБРЬ, 1988 ШУ. ★ № 145 (7648). ★ Max 3 кеп.

КПСС ЦК хинна вІашагІкхетар

1 декабре КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президнума Председатель М. С. Горбачев КПСС ЦК вІашагІкхийттар СССР Лакхехьарча Совета депутаташца, Азербайджански ССР-ен Армянски ССР-ен викалашца. Цига дакъа лаьцар новкъоташа Н. И. Рыжкова, Н. Н. Слюнькова, В. М. Чебрикова, А. Н. Яковлева, А. И. Лукьянова, Г. П. Разумовске.

Гуччахьа дагабоалаш дийцар регионера хьал тоадара цхьадола дешаш, кхоллам лохбареи дІабаккхареи, цу союзни республикашка вІаши бола тешам,дисциплинеи порядоки чІоагІъяра де дезараш. Белгалдаькхар, къамашта юкъерча довнаша, цу кІийлен тІа еча забастовкаша, общественна духьаларча гІулакхаша экономикана цІенхаштта зе деш хилар, мехка хулаш йолча хІама кердадаккхара демократически процессашта объективно духьала уж хилар.

ВІашагІкхийттача дакъа лоацаш хиннараша тІахьийхар шинна а республика беррига кхетама низ вІашагІтохара, къаман хьакъехьа довнаш леладеи моастагІал доллеи гІертарашта меттахьа хІама тохилга вІаштІехьдаккхара, регионера хьал тоадара хьакъехьа хьем боаццаш айхха дола балха бувзамаш оттадара.

ВІашагІкхийттача къамаьлаш дир Азербайджана Компарте ЦК хьалхарча секретара А. - Р. Х. Везирова, Армене Компарте ЦК хьалхарча секретара С. Г. Арутюняна, СССР халкъа артиста композитора А. Д. Меликова, «Каспморнефть» объединене генеральни директора К. А. Абасова, Канакертски алюминеви завода керттерча технолога Л. А. Симоняна, Каджарански цІаста - малибденови комбината бригадира П. М. Давтяна, НКАО Мардакертски района XXII партъезда цІерагІча совхоза директора С. В. Мамунца, кхыча депутаташа.

ВІашагІкхийттар а ш т а хьалхашка къамаьл дар М. С. Горбачева.

ВІашагІкхетарах йола отчет кепайоазон тІа арайоаккхаргъя.

(ТАСС).

Советски Социалистически Республикай Союза

СССР Конституце (Керттерча Закона) хувцамехи тІатохарехи

Социалистически демократи, халкъа самоуправлени дегІайоалаяр, халкъа депутатий Советий а правосуде органий а хоржамий система, структура, болх эргабаькхха тоабар духьа Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совето соцам бу:

I. СССР Конституцена юкъе дахийта е хувцамаш тІатохараш:

1. Корта 12 укх редакцегІа дІаязбе:

«Корта 12

ХАЛКЪА ДЕПУТАТИЙ СОВЕТИЙ БАЛХА СИСТЕМЕИ ПРИНЦИПАШ

Статья 89. Халкъа депутатий Советаша — СССР халкъа депутатий Съездои Лакхехьарча Совети, союзнин автономнин республикай халкъа депутатий съездашен Лакхехьарча Советашен, халкъа депутатий моттигашкарча Советаша — краяй, областий, автономни областий, автономни округий, районнин, городской, городашкарча районни, поселковн, юртий — вІашагІйолл паччахьалкхен Іаьдала представительни органий цаІ йола система.

Статья 90. Халкъа депутатий Советий полномочей ха — пхи шу.

Халкъа депутатий Советашка хоржамаш де оттаду паччахьалкхен Іаьдала йоагІ йоагІача органий полномочей ха чакхъяла биъ беттал кІезигагІа йоацаш ха йисалехьа.

Статья 91. Общесоюзни, республикански, моттигера лоархІам бола лоархІаме дешаш къестаду халкъа депутатий съездий заседанешка, Лакхехьарча Советий а халкъа депутатий моттигашкарча Советий а сессешка е референдумаш яра оттаду.

Халкъа депутатий съездаша хоржамаш Лакхехьарча Советашка Лакхехьарча Советий Председателашка. Халкъа депутатий моттигашкарча Советаша хоржамаш Советий председателашка, Лакхехьарча Советашка халкъа депутатий моттигашкара Советашка, городской (районни подчинене городской) поселкови юртийн ярашкара дІаккхараш, шоай президиумаш йолаш хул.

Халкъа дупетутатий Советаша вІашагІйохк массазара комиссеш, вІашагІйохк исполнительнин распорядительнин, хІаьта иштта кхыйола шоашта подотчетни йола органаш.

Халкъа депутатий Советаша хоржаш е балхашка хьожабаь гІулакхаш тІара нах шоай гІуланха тІа хила йиш яц вІаштта шин ханал дукхагІа.

МоллагІвола гІулакха тІахьалха гІуланха тІара мукъавалийта йиш я, нагахьа санна цо шиннеи декхараш доагІІача тайпара кхоачаш ца дой.

Статья 92. Халкъа депутатий Советаша вІашагІйохк паччахьалкхен тІахьожам къахьегамхоша предприятешка, учрежденешка организацешка лоаттабеча общественни тІахьожамца цхьана тарбеш йола халкъа тІахьожама органаш.

Халкъа тІахьожама органаш хьож законодательства дІадехараш, паччахьалкхен программаша декхараш мишта кхоачашду, къовсам лоаттабу паччахьалкхен дисциплина телхаярца, местничество, гІулакх ведомственни наькъагІа леладар гучадувлийтарца, боахам доал доацаш лелабарца, хІаман кхом боацаш хиларца, волокитацен бюрократизмацеи; кхыча тІахьожама органий балха координаци ю; паччахьалкхен аппарата структурен болхн эргабаькхха тоабара гІо ду.

Статья 93. Халкъа депутатий Советаша юкъарчал доацаш а шоаш вІашагІъехкача органашка гІолла а кулгалду паччахьалкхен, боахама, социально-культурни гІирсаш хьалдара деррига-ча доакъошта, решенеш тІанйю, уж кхоачашъелга Іалашду, решенеш чакхъяхара тІехьа тІахьожам лоаттабу.

Статья 94. Халкъа депутатий Советий болх вІаштІехьбоаккх коллективни, парГатта, дешаш корта болаш дувцара а къестадара а, гласноста, исполнительнин распорядительнин органаша, Советаша вІашагІъехкача кхыча органаша царна шоаштеи бахача нахан хьалхашка хан-ханахьа отчеташ яра, цар балха дакъа лацара гражданаш шерра юкъеозара кІийлен тІа.

Халкъа депутатий Советашеи цар вІашагІъехкача органашеи теркалду обществана хетар, гражданашка дувцийта увттаду паччахьалкхен юкъара а моттигера а лоархІам бола лоархІаме дешаш, гражданашка ханханахьа хоам бу шоай балхахи тІанйеча решенеехи».

2. Корта 13 укх редакцегІа дІаязбе:

«Корта 13

ХОРЖАМИЙ СИСТЕМА

Статья 95. Халкъа депутаташ хоржаш цхьа мандат е дукха мандаташ йолча хоржамий округашка гІолла массане дакъа лацара, цхьатаррарчен духьаларчен харжара бокъон ларда тІа, къайлагІа кхаж а тоссаш.

ССР Союза, союзнин автономнин республикай законаша оттадаьча боарамегІа.

общественни организацей викалал вІаштІехьдаккхар духьа ССР халкъа депутатех, союзнин автономнин республикай халкъа депутатех кхоалагІа дакъа хоржаш общественни организацешкара — Советски Союза Коммунистически партегара, профессиональни союзашкара, кооперативни организацешкара, Кагирхой Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Союзагара, кхалнаьха, тІемеи къахьегамеи ветераний, Іилман болхлой, творчески союзий объединенешкара, законагІа оттаьча порядкагІа вІашагІъехка а общесоюзни е республикански органаш йолча кхыча общественни организацешкара. Общественни организацешкара халкъа депутаташ хоржаш цар съездашка, конференцешка е цар общесоюзни е республикански органий пленумашка.

Статья 96. Хоржамий округашкара халкъа депутаташ харжар массане юкъара да: харжа бокъо я 18 шу даьннача СССР гражданий. Общественни организацешкара депутаташ харжа бокъо я цар съездий, конференцей берригача делегатий е цар общесоюзни е республикански органий пленумашка дакъа лоацарий.

Халкъа депутаталла харжа йиш я 18 шу даьнна СССР гражданин, хІаьта СССР халкъа депутаталла — 21 шу даьннар.

СССР гражданин цхьан ханна халкъа депутатий шиннел дукхагІча Совете депутат хила йиш яц.

СССР Министрий Совета, союзни а автономни а республикай Министрий Советий, халкъа депутатий моттигашкарча Советий исполнительни комитетий состава чубоагІаш бола нах, цу органий председателашкара, дІаккхача, ведомствай, моттигашкарча Советий исполнительни комитетий отделийн управленейи кулгалхой, судахой, паччахьалкхен арбитраш уж балха хьожабеча е хоржача Советий депутаташ хила йиш яц.

Хоржамашта юкъе дакъа лацац психически лазар долаш, судо дееспособни боацаш лаьрхІача гражданаша, лийца чубоахкача, хІаьта иштта суда решенегІа низагІа дарба деча моттигашка дІахьожабаьча наха.

Статья 97. Хоржамий округашкара халкъа депутаташ харжар цхьатарра бокъо йолаш да: харжархочо хІара хоржамий округе гІолла цкъа тосс кхаж; харжархоша хоржамашка дакъа лоац цхьатарра бокъонаш йолаш.

Общественни организацегара халкъа депутаташ хоржаш цун съезда, конференце хІара делегата е пленуме дакъа лоацачо цкъа тосс кхаж, уж берригаш цхьатарра бокъонаш йолаш хоржамашка дакъа лоацаш а ба.

Статья 98. Хоржамий округашкара халкъа депутаташ харжар духхьалара да: халкъа депутаташ гражданаша юкъарчал доацаш хоржаш.

Общественни организацешкара халкъа депутаташ цар съездий, конференцей делегаташ е цар общесоюзни е республикански органий пленумашка дакъа лоацараша юкъарчал доацаш хоржаш.

Статья 99. Халкъа депутаташ хоржаш кхаж къайлагІа тосс: хоржархой лоІама тІахьожам лоаттабелга хила йиш йолаш дац.

Статья 100. Хоржамий округашка гІолла халкъа депутаталла кандидаташ оттабе бокъо я къахьегама коллективай, общественни организацей, нах бахача моттигашкарча хоржархой собраней, эскара доакъошка эскаре гІулакх деш барцІ, хІаьта общественни организацешкара халкъа депутаталла кандидаташ оттабе — цар общесоюзни е республикански органий, моттигерча органий, лохерча коллективай, цу организацей членийн депутаталла кандидатех йола предложени теркал а еш.

Халкъа депутаталла кандидатий дукхала доазув оттадац. Хоржамашта хьалхарча собране дакъа лоацаш волча хІаране йиш я моллагІа кандидатура, цу дакъе ший яр а, ювцийта оттае ала.

Хоржамий бюллетенашта мел дукха бале а кандидаташ юкъе бохийт.

Хоржамий округашкара халкъа депутаташ хоржача хана округе гІолла депутаталла оттабаь кандидаташ бувцаран йоагІаш йолча хоржамий комиссе регистраци яра кандидаташ къоастабарах йола решени тІаэцаран хоржамашта хьалхара окружной собранеш е йиш я.

Халкъа депутатий хоржамашта кийчо ярцен уж чакхдахарцен ювзаенна расходаш паччахьалкхен чотагІа ю.

Статья 101. Халкъа депутатий хоржамаш дара кийчо елга гуччахьа а гласно а чакхдоаккх.

Хоржамаш делга Іалашду къахьегама коллективай, общественни организацей, нах бахача моттигашкарча хоржархой собраней, эскара доакъошка гІоларчa эскаре гІулакх дерий викалех вІашагІъехкача хоржамий комиссеша.

СССР гражданашта, къахьегама коллективашта, общественни организацешта гаранти а йолаш таро лу халкъа депутаталла кандидатий политически, гІулакх леладе хара, хІаране ший оамалаш паргІатта а массе оагІорахьара а ювца, хІаьта иштта бокъо лу кандидата тІехь е духьала собранешка, кепайоазоне, телевидене, радио гІолла агитаци е.

Халкъа депутаташ хоржилга чакхдаккхара порядок ССР Союза, союзнин автономнин республикай законаша белгалъю.

Статья 102. Харжархошен общественни организацешен наказаш тел шоай депутаташта.

Халкъа депутатий йоагІ йоагІа Советаш хьож наказашка, уж теркалду экономически социальнин дегІаахара планаш кийчъеш бюджет оттаеш, хІаьта иштта кхыча дешаех йола решенеш кийчъеш наказаш кхоачашделга вІаштІехьдоаккх, уж чакхдахара хьакъехьа гражданашка хоам бу».

3. Корта 15 укх редакцегІа дІаязбе:

«Корта 15

СССР ХАЛКЪА ДЕПУТАТИЙ СЪЕЗДИ СССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТИ

Статья 108. СССР паччахьалкхен Іаьдала эггара лакхера орган я СССР халкъа депутатий Съезд.

СССР халкъа депутатий Съезд бокъо йолаш я ССР Союз кара долча моллагІа долча дешага хьажа а из къоастаде а.

СССР халкъа депутатий Съезда алхха кара да:

1) СССР Конституци тІаэцар, цунна хувцамаш дар;

2) СССР Союза кара долча къаман-паччахьалкхен устройства дешаех решени тІаэцар;

3) СССР Паччахьалкхен доазув белгалдар; союзни республикашта юкъерча доазоний хьакъехьа хувцамаш чІоагІдар;

4) СССР чурчен арахьарчен политика керттера лостамаш белгалдар;

5) СССР экономическин социальнон дегІайоалаяра перспективни паччахьалкхен планаш лоархІамегІа йола общесоюзни программаш чІоагІъяр;

6) СССР Лакхехьара Совет харжар;

7) СССР Лакхехьарча Совета Председатель харжар;

8) СССР Лакхехьарча Совета Председатела хьалхара заместитель харжар;

9) СССР Министрий Совета Председатель чІоагІвар;

10) СССР халкъа тІахьожама Комитета Председатель, СССР Лакхехьарча суда председатель, СССР Генеральни прокурор, СССР Керттера паччахьалкхен арбитр чІоагІвар;

11) СССР конституционнин тІахьожама Комитет харжар;

12) СССР Лакхехьарча Совето тІанйца акташ дІаяхар;

13) Деррригача халкъо кхаж тассарах (референдум) ярах йола решенеш тІаэцар.

СССР халкъа депутатий Съездо СССР законаши соцамаши тІанйду, СССР халкъа берригача депутатех дукхагІъараша кхаж а тоссаш.

Статья 109. СССР халкъа депутатий Съезд латт укх тайпарча порядкагІа хоржаш болча 2250 депутатах:

750 депутат — дукхалгакІезигалга диллача цхьатарра харжархой болча территориальни хоржамий округашкара;

750 депутат — къаман-территориальни хоржамий округашкара укх боарамех: 32 депутат хІара союзни республикагара, 11 депутат хІара автономни республикагара, 5 депутат хІара автономни областагара, цхьа депутат хІара автономни округагара;

750 депутат — общесоюзни общественни организацешкара СССР халкъа депутаташ харжарах долча Законо оттабеча боарамагІа.

Статья 110. СССР халкъа депутатий Съезда хьалхара заседани гулъю хоржамаш хинначул тІехьагІа шин беттал тІехьа ца йоакхаш.

Цо хоржаш йолча Мандатни комиссе представленегІа СССР халкъа депутатий Съездо решени тІаэц депутатий полномочеш могаяра хьакъехьа, хІаьта нагахьа санна хоржамех дола законодательство толхадаь дале—къаьстъаьста депутаташ харжар харцахьа лархІара хьакъехьа.

СССР халкъа депутатий Съезд гулъю СССР Лакхехьарча Совето.

Съезда аргІанара заседанеш ю шера цкъа. АргІана йоаца заседанеш гулъю СССР Лакхехьарча Совета инициативагІа, СССР Лакхехьарча Совета цхьан палата, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Лакхехьарча Совета Председателе, СССР халкъа депутатех пхелагІча даькъал кІезигагІа боацарий предложенегІа е союзни республика инициативагІа цун паччахьалкхен Іаьдала лакхерча органга гІолла.

Хоржамаш хинначул тІехьагІа СССР халкъа депутатий Съезда эггара хьалхара заседани дІахьу СССР халкъа депутаташ харжара йолча Центральни хоржамий комиссе председателе, цул тІехьагІа — СССР Лакхехьарча Совета Председателе е цун заместителе.

Статья 111. СССР Лакхехьара Совет — массахана болх беш йола СССР паччахьалкхен Іаьдала законодательни, распорядительни, контрольни орган.

СССР Лакхехьара Совет хорж къайлагІа кхаж а тоссаш СССР халкъа депутатех СССР халкъа депутатий Съездо, цунна подотчетни я из.

СССР Лакхехьарча Совета ши палата я: Союза Совети Къамий Совети, цхьатарра составаш а йолаш. СССР Лакхехьарча Совета палаташ цхьатарра бокъонаш йолаш я.

Палаташ хорж СССР халкъа депутатий Съезде, берригача депутаташа кхаж а тоссаш. Союза Совет хорж территориальни хоржамий округашкара болча СССР халкъа депутатехи, общественни организацешкара болча СССР халкъа депутатехи, союзни республике е регионе харжархой мелб теркал а деш. Къамий Совет хорж къаман - территриональни хоржамий округаш к а р ч а СССР халкъа депутатехи общественни организацешкарча СССР халкъа депутатехи, укх боарамех: 11 депутат хІара союзни республикагара, 4 депутат хІара автономни республикагара, 2 депутат хІара автономни областагара, цхьа депутат хІара автономни округагара.

СССР халкъа депутатий Съездо хІара шера Союза Советеи Къамий Советеи состав пхелагІа даькъа эргайоах.

СССР Лакхехьарча Совета хІара палата хорж палата Председатели цун ши заместителе. Союза Советеи Къамий Советеи Председателаша кулгалду йоагІ - йоагІача палатай заседанешта, цар чурча распорядкана доал а ду.

Палаташа цхьана ю заседанеш СССР Лакхехьарча Совета Председателе, цун заместителе, е аргІ - аргІагІа Союза Советеи Къаман Советеи председателаша ю.

Статья 112. СССР Лакхехьара Совет хІара шера СССР Лакхехьарча Совета Президиумо гулъю аргІанарча — бІаьстачи гуйрани — массаза яхар санна, хІара яр кхаь-биъ бетта йІаьха йолча сессешка.

АргІана йоаца сессеш гулъю СССР Лакхехьарча Совета Президиумо ший инициативагІа е СССР Лакхехьарча Совета Председателе, союзни республика цун паччахьалкхен Іаьдала лакхерча органга гІолла е цхьан моллагІча палата кхоалагІча даькъал кІезигагІа боацача депутатий предложенегІа.

СССР Лакхехьарча Совета сесси латт палатай къаьста еча а цхьана еча а заседанеех, хІаьта иштта царна юкъерча хана еча СССР Лакхехьарча Совета палатай массазарча комиссейн комитетийн заседанеех а. Сесси хьа а елл, дІа а къовл палатай къаьст - къаьстача е цхьана еча заседанешка.

СССР халкъа депутатий съезда полномочеш чакхъяьнначул тІехьагІа СССР Лакхехьарча Совето ший полномочеш лелаю керда харжача СССР халкъа депутатий съездо СССР Лакхехьарча Совета керда состав вІашагІйоллалца.

Статья 113. СССР Лакхехьарча Совето:

1) СССР халкъа депутаташ хоржалга оттаду, СССР хьалкъа депутаташ харжара йола Центральни хоржамий комиссе состав чІоагІъю;

2) СССР Министрий Совета Председатель хьожаву, цун представленегІа чІоагІъю СССР Министрий Совета состав, цунна хувцамаш юкъе хьу; СССР Министрий Совета предложенегІа вІашагІ а ехк, дІа а йоах СССР министерстваши СССР паччахьалкхен комитеташ;

3) СССР оборона Совет вІашагІ а йолл цун состав чІоагІ а ю; СССР герзашцарча Низий лакхера командовани хьежа а ю, хувца а хувц;

4) хорж СССР халкъа тІахьожама Комитет, СССР Лакхехьара суд, балха тІа хьожаву СССР Генеральни прокурор, СССР Керттера паччахьалкхен арбитр; чІоагІъю а СССР Прокуратура коллеги а СССР Паччахьалкхен арбитража коллеги а;

5) хан-ханахьа ладувгІ ше вІашагІъехкаш е хоржаш йолча органий, хІаьта иштта ше балха тІа хьежабеча гІуланха тІарча наьха отчеташка;

(Инстедоалар 2-ча оагІо тІа).

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Халкъа боахаме, Іилма, культура, халкъа образоване, унахцІено лораяра даькъе, паччахьалкхен учрежденешкеи общественни организацешкеи дуккхача шерашка цІена къахьегарах Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа 1988 шера 28 ноябрерча УказагІа республика болхлои, гІулакхерча наьха йоккхача группана еннай «Ветеран труда» яха медаль, цу даькъе районашка гІолла: Грозненски — 58, Гудермесски — 13, Малгобески — 19, Надтеречни — 29, Ножай-Юртовски — 15, Урус - Мартановски — 7, Шелковской — 13, Октябрьски — 32, Ленински — 136, Старопромысловски — 185.

* * *

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо СССР Лакхехьарча Совета Президиума цІерагІа 1988 шера 28 ноябрерча УказагІа дукха бераш, долча ноаношта «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши еннай, цу даькъе районашка гІолла: Ачхой - Мартановски — 62, Грозненски — 16, Назрановски — 98, Наурски — 7, Ножай - Юртовски — 40, Урус - Мартановски — 48, Шалински — 31, Шелковской — 16, Ленински — 14.

М. Ю. Лермонтова цІерагІча драмтеатра болхлоштa Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Снйлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАИ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Республика искусство дегІайоалаеча толамаш дахарахи общественни вахара юкъе хьинаре дакъалацарахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Снйлен грамота лойла М. Ю. Лермонтова цІерагІча драмтеатра болхлоштa:

Башлакова Татьяна Геннадьевна — М. Ю. Лермонтова цІерагІча драмтеатра актрисана.

Киселев Алексей Викторовича — М. Ю. Лермонтова цІерагІча драмтеатра бутафора-декоратора.

Колосовский Евгений Кузьмича — М. Ю. Лермонтова цІерагІча драмтеатра актера.

Коровина Лидия Наумовнана — М. Ю. Лермонтова цІерагІча драмтеатра кадрай отдела инспектора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

г. Грозный, 1988 шера 24 ноябрь.

Яхьа дневник

Лаьрхіар кхоачашду

«Союзавтоматстром» ВНПО опытно - экспериментальни завода коллектив дикача хьокхамашца накъайода хьатІадоагІача XII пятилетка диьлагІча шера. Шийна хьалхашка латта декхараш тІехкхоачашду цо.

Къаьстта бокхха лоархІам болаш да поставкаш яра план кхоачашъяр. Цох тийша да предприяте сий. Цу даькъе завода болхлой юхь кІай йолаш ба, хІана аьлча поставкай итт бетта план бІаь процент кхоачашъяьй цар.

Цу юкъа, план 1200 эзар сом долаш, цар арахийцай 1300 эзар сома маьха продукци, из маьхал а яькихай. Теркам тІабахийтаб халкъа эша товараш хьадара а. Уж хьадаьд 105 эзар сома маьха.

— ДукхагІча даькъе оаха хьаераш берий ловзараши аккумуляторашта зарядка ю устройстваши я, — аьлар завода планово - экономически отдела начальника Басова Надежда Павловнас. — Ховш ма хиллара, наха чІоагІа хоатташ товараш да уж. Цу хьакъехьара шера план кхоачашъяра гарга я тха коллектив.

Соахка укх хана хинначунца нийсдича къахьегама овсарле 111,7 процент лакхъяьй укхаза. Цунца цхьана тІехкхоачашъяьй цІена пайда бакхара план а.

Завода участкаштеи къахьегамхоштеи юкъе яьржача социалистически яхье хьалха я М. Чибиев, А. Алехин, Г. Егорова керте латта штамповщикий, токарий, радиоаппаратура регулировщикий бригадаш. Дикка тІехкхоачашдаьд цар шоаша тІанйца декхараш. Долче, шоай деша дайба-кх уж.

Деша дай бац

Укх тІеххьарча шерашка цахаддаш тІехьаюсаш хьайоагІача республика промышленни предприятешта юкъе тешшаме моттиг дІалаьцай производственни мебельно - дахчан хІамаш хьаеча объединене коллективо.

— Лоархіадаьдац тхо поставкаш яра итт бетта планах, — йоах цу предприяте экономиста Э. Мучника. — Из 97,5 процент мара яьяц. Август чакхдоалаш кхы а лохагІа бар из хьокхам — 96,3 процент.

Цунга хьежжа да цІена пайда бакхар а. Цу хьакъехьара план 97 процент гаргга мара яьяц объединене коллективо. Шу чакхдоалаш цу боарам тІа из юсе а тамаш я.

— Укх ноябра план кхоачашъяьй оаха, — йоах объединене кулгалхоша. — Масала лийрхІар 3082 эзар сом долаш, арахийцар 3207 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци, халкъа эша товараш хьадечара декхар 101 процент кхоачашдаьд.

Ховш ма хиллара, шу 12 беттах латт. Хіаьта цун заданеш цахаддаш овсаре къахьийгача мара кхоачашхилац. Из дицденнад-те объединене кулгалхошта?

Кхы а да ала дезаш, жІале багара тІехк йоаккхаш мо хала да укхазарча кулгалхошкеи специалисташкеи бокъонца объединене эта хьал хьадувцийта. Цхьацца бахьанаш а доахаш, шоай хьокхамаш лечкъаде Іемаб уж.

Советски Социалистически Республикай Союза Закон

СССР КОНСТИТУЦЕ (КЕРТТЕРЧА ЗАКОНА) ХУВЦАМЕХИ ТІАТОХАРЕХИ

(Инстедоалар. Долалур 1-ча оагІо тІа).

6) Іалашду СССР ерригача территоре тІа цаІ йола законодательни регулировани елга, оттаю ССР Союза а союзни республикай а законодательства кІийленаш;

7) чакдоакх доалахьен, халкъа боахаман социально-культурни гІирсаш хьалдараи доал делга вІашТІехьдаккхара, бюджетно - финансови системана, къахьегамах доагІар дІадаларен маьхаш оттадарен, налогообложене, тонахьара хьал лорадарен Іалама рузкъах пайда эцареи, гражданий конституционни бокъонаш, паргІатонаш, декхараш, кхоачашдара, порядка, кхыдолча, ССР Союза карадолча гІулакхашта законодательни регулировани елга;

8) СССР законаш доаих;

9) паччахьалкхен Іаьдален доалдарен республикански а моттигашкарча а органий балха юкъара хьисапаш оттаду, общественни организацей правови статуса кІийленаш белгалйоах;

10) СССР халкъа депутатий Съезде чІоагІьяйта утТаю СССР экономически социальнии дегІайоалаяра перспективни паччахьалкхен планий перспективни проекташ лоархІамегІа йола общесоюзни программаш; чІоагІъю СССР экономически социальнии дегІайоалаяра паччахьалкхен планаш, СССР Паччахьалкхен бюджет; кхоачашду плани бюджети кхоачашъяра тІахьожам лоаттабелга: уж кхоачашъярах йола отчеташ чІоагІъю; нагахьа санна эшаш хилча плана а бюджета а хувцамаш юкъехьу;

11) ратификаци а денонсаци а ю СССР дунен халкъашта юкъерча договорашта;

12) тІахьожам лоаттабу кхыча мехкашкарча паччахьалкхенашта паччахьалкхен займаш телара, экономически а кхыдола а гІо дара, хІаьта иштта кхыча мехкашкар источникашкара паччахьалкхен займаши кредиташи эцара йолча соглашенешта;

13) белгалъю оборонан паччахьалкхен кхерамзле Іалашъяреи даькъера керттера мероприятеш; дІакхайкаю юкъара е частични мобилизаци; дІакхайкаду тІема хьал нагахьа санна СССР-ца тІом хьоабича е нагахьа санна агрессорах вІаши лорадалара тІанйца дунен халкъашта юкъера договорни декхараш кхоачашданза даргдоацаш хилча;

14) решени тІаэц машари кхерамзлен лоаттаяра дола дунен халкъашта юкъера договорни декхараш кхоачашданза даргдоацаш хилча СССР Герзащарча Нисий континтентах пайда эцара хьакъехьа;

15) воински званеш, дипломатически рангаш, кхыйола специальни званеш уттаю;

16) СССР орденаши медалаши чІоагІъю; СССР сийлен званеш уттаю;

17) амнистех йола общесоюзни акташ арайоах;

18) бокъо я СССР Лакхехьарча Совета Президиума указаши соцамаш, СССР Лаккехьарча Совета Председатела распоряженеш, СССР Министрий Совета соцамаши распоряженеши дІаяха;

19) дІадоах союзни республикай Министрий Совета соцамаши распоряженеши, нагахьа санна СССР Конституцеген СССР законашкен хьежжа уж деце;

20) къестаду ССР Союза карадола кхыдоа дешаш, духхьал СССР халкъа депутатий Съезда карадарашкара дІаккхача.

СССР Лакхехьарча Совето тІанйду СССР законаши соцамаши.

СССР Лакхехьарча Совето тІанйца законаши соцамаши СССР халкъа депутатий Съездо тІанйцача законаштен кхыйолча акташтен духьала хила йиш яц.

Статья 114. СССР халкъа депутатий Съезден СССР Лакхехьарча Советен законодательни инициатива бокъо я СССР халкъа депутаташка, Союза Советага, Къамий Советага, СССР Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР Лакхехьарча Совета Председателга, СССР конституционни тІахьожам бара Комитетага, СССР Министрий Советага, союзни республикашка, цар паччахьалкхен Іаьдала эггара лакхерча органашка гІолла, СССР Лакхехьарча Совета комитеташка, цун палатай массазарча комиссешка, СССР халкъа тІахьожама Комитетага, СССР Лакхехьарча судага, СССР Генеральни прокурорага, СССР Керттерча паччахьалкхен арбитрага.

Законодательни инициатива бокъо йолаш я иштта общественни организацеш, цар общесоюзни органашка гІолла, СССР Іилмай Академи.

Статья 115. СССР Лакхехьарча Совете дувцийта оттадьча законий проекташ ювц палаташа цар къаьсткъаьста е цхьана яьча заседанешка.

СССР Закон тІанйцарг лоархІ, нагахьа санна хІара палате цунна тІехьа палата духхагІолча членаша кхаж тессабале.

Законий проекташ паччахьалкхен вахара эггара лоархІамегІа дола кхыдола дешаши цун инициативагІа е союзни республика паччахьалкхен Іаьдала цун эггара лакхерча органа гІолла тІанйцача ССР Лакхехьарча Совета решенегІа дерригача халкъага дувцийта оттаде йиш я.

Статья 116. СССР Лакхехьарча Совета хІара палата бокъо йолаш я ССР Лакхехьарча Совета карадола моллагІа дешаш дувца.

Союза Совете эггара хьалха дувца доагІа берригача мехка юкъара лоархІам бола социально - экономически дегІаахарен паччахьалкхен гІирсаш хьалдарен; ССР гражданий бокъонийн, паргІатонийн, декхарийн; ССР арахьарча политика: ССР оборонан паччахьалкхен кхерамзлени дешаш.

Къамий Совете эггара хьалха дувца доагІа къамаш цхьатарра бокъонаш йолаш хилар, дукхха къамаш дахача Советски паччахьалкхен юкъарча хьаштащен эшарашен вІашкадоагІаш дола къамий, халкъий, къамий группай хьашташ Іалашдара: къамашта юкъерча гІулакхашта регулировани ю ССР законодательство эргадаькхха тоадара дешаша.

Ший компетенце дешаех бола соцам тІаэц хІара палато.

Палатех цхьанне тІанйца соцам шоллагІча палате дІачулу, хІаьта цо могабаьчул тІехьагІа ССР Лакхехьарча Совета соцам а хиле дІаотт из.

Статья 117. Нагахьа санна Союза Советан Къамий Советан юкъе цхьа барт боацаш нийслой дош къоастаде дІалу паритетни хьисапе палаташа вІашагІйоллача согласительни комиссеге, цул тІехьагІа дош шоллагІа дувц Союза Советон Къамий Советон цхьана яьча заседане. Нагахьа санна тІаккха а барта ца боагІе, дош тІехьдоаккх ССР халкъа депутатий Съезде дувцаргдолаш.

Статья 118. СССР Лакхехьарча Совета Президиум ССР Лакхехьарча Совета подотчетий йола, ССР халкъа депутатий Съезда а ССР Лакхехьарча Совета а болх вІаштІехьбоаккхилга Іалашдеши ССР Конституце тІеи ССР законаш тІеи белгалдаьча доазонашка хьежжа кхыйола полномочеш кхоачашъеши йола орган я.

ССР Лакхехьарча Совета Президиума состава чуболагІа должностегІа: ССР Лакхехьарча Совета Председатель, ССР Лакхехьарча Совета Председатела хьалхара заместитель, ССР Лакхехьарча Совета Председатела пхийтта заместитель — союзни республикай Лаккехьарча Советий председателаш, Союза Советен Къамий Советен председателаш, ССР халкъа тІахьожама Комитета председатель, ССР Лакхехьарча Совета палатай массазарча комиссей а комитетий а председателаш.

ССР Лакхехьарча Совета Президиума керте латт ССР Лакхехьарча Совета Председатель.

Статья 119. ССР Лакхехьарча Совета Президиумо:

1) ССР Лакхехьарча Совета сессеш гулъю;

2) ССР халкъа депутатий Съезда заседанеши ССР Лакхехьарча Совета сессеши кийчъелга вІаштІехьдоаккх;

3) ССР Лакхехьарча Совета палатай массазарча комиссейн комитетийн балха координаци ю;

4) ССР халкъа депутаташта новкъостал ду цар шоай полномочеш кхоачашъеча, эшаш йолча информацеца уж Іалашбу;

5) ССР Конституце яхар кхоачашдара тІехьа тІахьожам лоаттабу, союзни республикай конституцеши законаши ССР Конституцеген ССР законашкен хьежжа хулга Іалашду;

6) дерригача халкъага кхаж тоссийталга (референдумаш) кийч а ду чакх а доах хІаьта иштта ССР законий проекташи паччахьалкхен вахара эггара лоархІамегІа дола дешаши дерригача халкъага дувцийталга а вІаштІехьдоаккх;

7) лакхера воински званеш, дипломатически рангаш, кхыйола лаьрхІа званеш тел;

8) ССР орденаши медалаши тел, ССР сийлен званеш тел;

9) ССР гражданствалла хьанйбу; къестаду ССР гражданствера дІавалара, ССР гражданство дІаяккхара, вай ваха бокъо яларах дола дешаш;

10) помиловани ю;

11) кхыча мехкашкарча паччахьалкхенашка а дунен халкъашта юкъерча организацешка а ССР дипломатически викалаш балха дІа а хьежабу юха хьа а боах;

12) ССР Лакхехьарча Совете акредитованни болча кхыча мехкий паччахьалкхений дипломатически викалашкара веритель-нии отзывнии грамоташ хьанйю;

13) ССР Лакхехьарча Совета сессешта юкъерча хана дІакхайкаю юкъара е частични мобилизаци; дІакхайкаду тІема хьал нагахьа санна ССР-ца тІом хьоабаь бале е агрессех вІаши лорабалара дола дунен халкъашта юкъера договорни декхараш кхоачашданза даргдоацаш гІулакх отте;

14) ССР лораяр а цун гражданий кхерамзле Іалашъяр а духха военни е чрезвычайни хьал дІакхайкаду берригача мехка гІолла, хІаьта иштта къьстКъьстача моттигашка гІолла а — йоагІ-йоагІача союзни республика Лакхехьарча Совета Президиумца пу деша хьакъехьа лаьрхІа дувца а дувцаш; белгала моттигаш нийсъелча. ССР Союзни а союзни республикай а паччахьалкхен органаша кхоачашъеш йола управлене шоай тайпара йола формаш юкъейоале йиш я;

15) Союзни республикай метташка кепадетт ССР законаш ССР халкъа депутатий Съездо, ССР Лакхехьарча Совето, цун палаташа, ССР Лакхехьарча Совета Президиумо, ССР Лакхехьарча Совета Председателе тІанйца акташ;

ССР Лакхехьарча Совета Президиумо указаш а арахец соцамаш а тІанйду.

Статья 120. ССР Лакхехьарча Совета Председатель Советски паччахьалкхен эггара лакхера должностной саг а ва мехка чухьи дунен халкъашта юкъера гІулакхаштен Советски Социалистически Республикай Союза викал а ва.

ССР Лакхехьарча Совета Председатель ССР халкъа депутатий Съездо хорж ССР халкъа депутатех, къайлагІа нхаж а тоссаш, пхе шера лаьрхІа, вІаштта шозза мара кхы духхагІа а ца хоржаш. Из моллагІча хана къайлагІа нхаж а тоссаш, ССР халкъа депутатий Съездо юхаваккха йиш йолаш ва.

ССР Лакхехьарча Совета Председатель подотчетни ва ССР халкъа депутатий Съездан ССР Лакхехьарча Советан.

Статья 121. ССР Лакхехьарча Совета Председателе:

1) юкъара кулгалду ССР халкъа депутатий Съезден ССР Лакхехьарча Советен дувца дешаш дола дешаш кийчдеча; ССР законаштен, ССР халкъа депутатий Съездо, ССР Лакхехьарча Советон ССР Лакхехьарча Совета Президиумон тІанйца акташтен кІал кулг язду;

2) ССР халкъа депутатий Съезден ССР Лакхехьарча Советен ювцийта докладаш уттаю мехка хьалах, ССР чурча а арахьарча а политика лоархІаме долча дешаех, ССР обороноспособности кхерамзлен Іалашъярах;

3) ССР халкъа депутатий съезде оттаю ССР Лакхехьарча Совета Председателе хьалхара заместитель харжара йола кандидатура, хІаьта иштта ССР конституционни надзора Комитета персональни составах йола предложенеш а;

4) ССР Лакхехьарча Совете оттаю ССР Министрий Совета Председателе, ССР халкъа тІахьожама Комитета председателе, ССР Лакхехьарча суда председателе, ССР Генеральни прокурора, ССР Керттерча паччахьалкхен арбитра гІулакхаш тІа хьожаберий кандидатураш, хІаьта пул тІехьагІа уж должностной нах ССР халкъа депутатий Съезде чІоагІбайта а оттабу;

5) ССР Оборона Совета керте латт;

6) переговораш ю, ССР дунен халкъашта юкъерча договорашта кулг язду.

ССР Лакхехьарча Совета Председателе распоряженеш ю.

ССР Лакхехьарча Совета Председателе хьалхарча заместителен ССР Лакхехьарча Совета Председателе заместителашен ССР Лакхехьарча Совета Председателе тІадилларагІа кхоачашъю цун цхьайола функцеш, хІаьта из воацача хана е ший декхараш кхоачашде цунна ца могача хана Председателе метта а хул.

Статья 122. Союза Советон Къамий Советон ССР Лакхехьарча Совета членех, кхыча ССР халкъа депутатех хорж законопроектни болх бара, ССР Лакхехьарча Совета кара дола дешаш хьалхагІе а дувцараи кийчдаран йола, хІаьта иштта ССР законаш а ССР халкъа депутатий Съездон ССР Лакхехьарча Советон тІанйца кхыйола решенеш а кхоачашъе гІо дара, паччахьалкхен органийн организацейн балха тІахьожам лоаттабара йола палатай массазара комиссеш.

Уж гІулакхаш кхоачашдар духха ССР Лакхехьарча Совета палаташа паритетни хьисапе вІашагІйохха йиш я ССР Лакхехьарча Совета комитеташ.

ССР Лакхехьарча Совето, цун хІара палата вІашагІйохк эшаш хиларга хьежжа моллагІча деша йола следственни, ревизионнии кхыйолен комиссеш.

ССР Лакхехьарча Совета палатай массазара комиссеши комитеташи хІара шера кердайоах цун составах пхелагІча даькъага кхаччалца.

Статья 123. Законаши ССР халкъа депутатий Съезда, ССР Лакхехьарча Совета кхыйола решенеши, цун палатай соцамаш тІаэц, массаза яхар санна, ССР Лакхехьарча Совета палатай йоагІ - йоагІача массазарча комиссешка е комитеташка проекташ хьалхагІе йийцачул тІехьагІа.

ССР Министрий Совета, ССР халкъа тІахьожама Комитета, ССР Лакхехьарча суда составе, хІаьта иштта ССР Прокуратуран ССР Паччахьалкхен арбитражан коллегешка гІулакхаш тІара нах хоржалген хьежабелген чакхдоаккх ССР Лакхехьарча Совета палатай йоагІ - йоагІача массазарча комиссей е комитетий заключени йолаш яле.

Еррига паччахьалкхени общественнии органаш, организацеш, гІулакхаш тІара нах декхарийла ба палатай комиссеша, ССР Лакхехьарча Совета комиссешен комитеташен дІадехар кхоачашде, эшаш йола материалаш документаши царга дІатела.

Комиссейн комитетийн рекомендацеш паччахьалкхени общественнии органашка, учрежденешка, организацешка ювцийтанза яргйоацаш я. Уж ювцарах хьахиннари тІанйца де лаьрхІари комиссешкен комитеташкен дІахайта деза цар оттаьча хана.

Статья 124. ССР халкъа депутат ССР халкъа депутатий Съезда заседанешка, ССР Лакхехьарча Совета сессешка бокъо йолаш ва ССР Лакхехьарча Совета Председателга, ССР Министрий Советага, ССР халкъа депутатий Съездон ССР Лакхехьарча Советон вІашагІйохкаш е хоржаш йолча кхыча органий кулгалхошка запрос яла. Из запрос шийна йоагІаш йола орган е гІулакха тІара саг декхарийла ва къамаьлаца е йоазонца Съезда цу заседане е ССР Лакхехьарча Совета цу сессе, кхаь денал дукхагІа ха ялалехьа жоп дала.

ССР халкъа депутаташ шоай служебни е производственни декхараш ца дезаш мукъабовлийт ССР халкъа депутатий Съезде, ССР Лакхехьарча Совете, цун палаташка, комиссешка, комитеташка, хІаьта иштта бахача наха юкъе депутатски болх чакхбаккхара эшаш йолча белгалча хана. ССР Лакхехьарча Совета составе хержа бола ССР халкъа депутаташ служебни е производственни декхараш кхоачашдарах мукъабовлийт ССР Лакхехьарча Совете ший полномочеш кхоачашъеш мел йоаккхача хана.

ССР халкъа депутат ССР Лакхехьарча Совета пурам доанаш уголовни бехктокхаме оза, лаьца чуволла е судебни порядкагІа кхы тайпарча административни бехктокхаме оза йиш яц, хІаьта сессешта юкъе йолча юкъа — ССР Лакхехьарча Совета Президиума пурам доацаш.

Статья 125. ССР конституционни надзора Комитет хорж ССР халкъа депутатий Съездо политикан правах даькъерча специалистех, цун составе комитета председатель, председателе заместитель, 21 член, цу даькъе хІара союзни республикагара викал юкъе а воагІаш, итт шера йолча юкъа лаьрхІа. ССР конституционни надзора Комитете хержа бола нах цхьатарра хила йиш яц комитета поднадзорни акташ йолча органий составе.

ССР конституционни надзора Комитете хержа бола нах шоай декхараш кхоачашдеча хана шоай лоІаме а ба алхха ССР Конституце яхар мара кхоачашде дезаш а баш.

ССР конституционни надзора Комитето:

1) ший инициативагІа е ССР халкъа депутатий Съезда порученегІа Съезде дІачулу Съездо ювца езаш йола ССР Законий проекташ, ССР Конституце дІадехачунга хьежжа уж хилара йола заключеш;

2) ший инициативагІа, ССР халкъа депутатий Съезда порученегІа е ССР Лакхехьарча Совета, союзни республикай паччахьалкхен Іаьдала эггара лакхерча органий предложенегІа ССР Лакхехьарча Совете дІачулу ССР Лакхехьарча Совета, цун палатай акташ, хІаьта иштта цу органий актай проекташ а ССР Конституце, ССР халкъа депутатий Съездо тІанйцача ССР законаша дІадехачунга хьежжа хилар къоастаде йола заключеш;

3) ССР Конституцеен ССР законашкен иштта вІашкайоагІаш я хьож союзни республикай конституцеши законаши ССР Министрий Советен союзни республикай Министрий Советейн сопамаши распоряженеш;

4) ший инициативагІа е ССР халкъа депутатий Съезда порученегІа, ССР Лакхехьарча Совета, цун палатай, ССР Лакхехьарча Совета Президиума, ССР Лакхехьарча Совета Председателе, ССР Лакхехьарча Совета палатай массазарча комиссейн комитетийн, ССР Министрий Совета, союзни республикай паччахьалкхен Іаьдала эггара лакхерча органий предложенегІа заключени лу ССР Конституцеен законашкен паччахьалкхен кхыча органий а общественни организацей а нормативни акташ вІашкайоагІаш хилара хьакъехьа.

Нагахьа санна акт е цун къаьстКъаьста положенеш ССР Конституцеца е ССР законацца вІашкайоагІашеце, ССР конституционни надзора Комитето акт оттаьча органга дІайохьийт даьгІалат тоадара йола ший заключени. Цу тайпара заключени комитето яьчул тІехьагІа кхоачаш ца еш сопаю ССР Конституцеца е ССР законаца вІашкайоагІаш йоаца акт е цун цхьайола положенеш.

ССР конституционни надзора Комитет божъо йолаш я ССР Конституцеца е ССР законаца тарлуш йоаца царна подотчетни йолча органий е гІулакхерча наьха акташ дІаяхара хьакъехьара предложени ССР халкъа депутатийн Съезде, ССР Лакхехьарча Совете е ССР Министрий Совете оттае.

ССР Конституционни надзора Комитета болх вІаштІехьбоаккхилген порядони белгалйоаних ССР-ерча конституционни надзорагІа долча Законо.

Статья 126. ССР халкъа депутатий Съездон ССР Лакхехьарча Советон тІахьожам лоаттабу шоашта подотчетни йолча ерригача паччахьалкхен органий балха.

ССР Лакхехьарча Совето лостам тел халкъа тІахьожама органий системана керте латтача ССР халкъа тІахьожама Комитета балха.

Халкъа тІахьожама органий болх вІаштІехьбоаккхилген порядони къоастаю ССР-е халкъа тІахьожамах долча Законо.

Статья 127. ССР халкъа депутатий Съезде, ССР Лакхехьарча Совета, цар органий балха порядок къоастаю ССР халкъа депутатий Съезден ССР Лакхехьарча Советен Регламенто а ССР Конституце кІийлен тІа арадоахача ССР кхыча законаша а».

4. «Суди арбитражн» яхача 20 Керта 152, 153, 155 статьяш укх тайпарча редакцегІа язъе:

«Статья 152. ССР-е ерига судаш хьаю судаш халкъа заседателаши харжара наькъагІа.

Районни (городской) халкъа судий халкъа судахой, краевой, областной а городской а судий судахой хорж йоагІаш йолча лакхехьа латтача халкъа депутатий Советаша.

ССР Лакхехьарча суда, союзни а автономни а республикай Лакхехьарча судий, автономни областий а автономни округий а судахой доагІ-доагІача даькъе хорж ССР Лакхехьарча Совето, союзнии автономнии республикай Лакхехьарча Совета, автономни областийн автономни округийн халкъа депутатий Советаша. Районни (городской) халкъа судий халкъа заседателаш хорж гражданий собранешка цар болх беча е бахача моттиге гуччахьа голосовани а еш, хІаьта лакхехьа латтача судий халкъа заседателаш — йоагІ-йоагІача халкъа депутатий Советаша.

Военни трибуналий судахой хорж ССР Лакхехьарча Совета Президиумо, хІаьта халкъа заседателаш — эскаре гІулакх дерий собранешка, гуччахьа кхаж а тоссаш.

Еррига судий судахой хорж итт шера йолча юкъа. Еррига судий халкъа заседателаш хорж пхе шера йолча юкъа.

Судахойн халкъа заседателаш бехктокхаме ба шоаш хержача органашта е харжархошта хьалхашка, царна отчет яла езаш а ба, законагІа оттаьча порядкагІа цар юхабаха йиш йолаш а ба.

Статья 153. ССР Лакхехьара суд ССР эггара лакхера судебни орган я, цо законагІа оттадьча боарамашка тІахьожам лоаттабу ССР судий, хІаьта иштта союзни республикай судий а судебни балха.

ССР Лакхехьара суд латт Председателах, цун заместителех, членех, халкъа заседателех, ССР Лакхехьарча суда состава юкъе-болх союзни республикай Лакхехьарча судий председателаш.

ССР Лакхехьара суд вІашагІтохалген балха порядони кхоастаю ССР Лакхехьарча судах долча Законаца».

«Статья 155. Судахойн халкъа заседателаш шоай лоІаме а ба, алхха законо яхар мара де дезаш а бац.

Судахойн халкъа заседателаш Іалашбу шоай бокъонаш декхараш духьале йоацаш а эффективни а кхоачашдара эшача хьалашца. Правосуди кхоачашъяра болча судахойн халкъа заседателийн балха юкъе цхьаккха тайпара юкъеелехилга могийташ дац.

Судахойн халкъа заседателаш лорабелга, хІаьта иштта уж шоай лоІаме хилара кхыйола гарантеш утТаю СССР-ерча судахой статусах долча СССР Законацеи ССР Союза а союзни республикай а кхыча законодательни акташцеи».

II. ССР Конституце 12, 13, 15 кертой кердача редакцеца дувзаденна СССР Конституце укх статьяшта юкъе цар тІара хьадоагІа хувцамаши тІатохараши юкъехьо:

1.77 статьяй хьалхарча даькъа «ССР Союза кара» яхача дешашта тІехьа тІатоха «СССР халкъа депутатий Съезде» яха дешаш.

2.103 статьяй кхоалагІа дакъа укх редакцегІа язде: «Ший балха тІа депутато хьалхле лелаю паччахьалкхен юкъарча хьашташца, хоржамий округе бахача наха эшараш теркал а деш, ше хержача общественни организацеш хьашташца, харжархойн общественни организацеи наказаш кхоачашде а гІерт».

3. Статья 104 укх редакцегІа язъе:

«Статья 104. Депутато ший полномочеш даим а яхар санна кхоачашъю производственни е гІулакха тІара болх юкъагІа а ца буташ.

Халкъа депутатий Съезда заседанеш, Лакхехьарча Совета е халкъа депутатий моттигерча Совета сессеш йолча хана, хІаьта иштта закона тІа оттаьча кхыча моттигашка депутатски полномочеш кхоачашъеча хана, депутат мукъаволийт производственни е гІулакха тІара декхараш кхоачашдарах, депутатски болх барца дувзаденна цун дІадахар йоагІ-йоагІача паччахьалкхен е моттигерча бюджета чотагІа цунна юхаметта а оттадеш».

4. 105 статьяй хьалхара дакъа укх редакцегІа язде: «Халкъа депутатий Съезде. Лакхехьарча Совета, моттигерча Совета сессешка деча хаттара жоп дала декхарийла йолча йоагІ-йоагІача паччахьалкхен органашка а гІулакхерча нахага а запрос е бокъо я депутата».

5. Статья 107 укх редакцегІа язъе:

«Статья 107. Депутат декхарийла ва ше депутаталла харжа кандидат оттаьча харжархошта, коллективаштa, общественни организацешта е ше хержача общественни организацена хьалхашка ший балхах, халкъа депутатий Съезда, Лахехьарча Совета е моттигерча Совета балхах отчет е.

Харжархой тешам боабаь депутат законагІа оттаьча порядкагІа юхаваккха йиш я моллагІча хана духхагІолча харжархой е из хержача общественни организаце решенегІа».

6. Статья 130 укх редакцегІа язъе:

«Статья 130. СССР Министрий Совет бехктокхаме я СССР халкъа депутатий Съездан СССР Лакхехьарча Советан хьалхашка, царна отчет яла езаш а я.

СССР керда хержача Министрий Совето СССР Лакхехьара Совет хьожаргІолаш хьалхашка яхь ший полномочей хана бе безача балха программа.

СССР Министрий Совето шера цхьаннел кІезнагІа доацаш ший балхах отчет лу СССР Лакхехьарча Совета хьалхашка».

7. 131 статьяй хьалхара дакъа укх редакцегІа язде:

«СССР Министрий Совета бокъо я ССР Союза кара хургдолаш оттадаь паччахьалкхенна доал дара дерига дешаш къоастаде, уж. СССР Конституцега диллача, СССР халкъа депутатий Съезда, СССР Лакхехьарча Советен цун Президиумен, СССР Лакхехьарча Совета Председателе компетенцена юкъе ца долхандаь».

8. 133 статья укх редакцегІа язъе;

«Статья 133. СССР законийн СССР халкъа депутатийн Съезда а СССР Лакхехьарча Совета а кхыча решеней кІийлен тІа а уж кхоачашъяра а СССР Министрий Совето арадоах соцамаши распоряженеши, уж кхоачашъярга а хьож, СССР Министрий Совета соцамаши распоряженеши кхоачашъе йоагІаш я СССР ерригача территоре тІа».

9. 135 статья тІа:

кхоалагІча даькъа тІара дІадаха «Предприяташ объединенеши республикански а моттиге а карайолчара союзни каралургйолаш дІаялара порядок къоастаю СССР Лакхехьарча Совета Президиумо» яха дешаш;

диллагІча даькъа тІара «СССР законий, СССР Лакхехьарча Советен цун Президиумен кхыча решеней кІийлен тІа а уж кхоачашъяра а» яха дешаш «СССР законийн СССР халкъа депутатий Съезда а СССР Лакхехьарча Совета а кхыча решенейн кІийлен тІа а уж кхоачашъяра а» яхача дешашца хувца.

10. Статья 137 укх редакцегІа язъе:

«Статья 137. Союзни республика паччахьалкхен Іаьдала эггара лакхера орган я союзни республика халкъа депутатий Съезд.

Союзни республика Конституцес белгалйоах союзни республика халкъа депутатий Съезда полномочеш».

11. Статья 138 укх редакцегІа язъе:

«Статья 138. Союзни республика Лакхехьара Совет массазза болх беш йола союзни республика паччахьалкхен Іаьдала, законодательни, распорядительнии тІахьожам лоаттабуи орган я. Союзни республика Лакхехьара Совет отчет тела езаш я союзни республика халкъа депутатий Съезда.

Союзни республика Лакхехьарча Совета Председатель отчет тела езаш ва союзни республика халкъа депутатий Съездан Лакхехьарча Советан.

Союзни республика Лакхехьарча Совета, цун Президиума, союзни республика Лакхехьарча Совета Председателе полномочеш къоастаю союзни республика Конституце».

12. 139 статьяй шоллагІа дакъа укх редакцегІа язде:

«Союзни республика Министрий Совет союзни республика халкъа депутатий Съездан Лакхехьарча Советан жоп дала а царна отчет яла а езаш я».

13. Статья 143 укх редакцегІа язъе:

«Статья 143. Автономни республика паччахьалкхен Іаьдала эггара лакхера орган я автономни республика халкъа депутатий Съезд».

14. Статья 144 укх редакцегІа язъе:

«Статья 144. Автономни республика Лакхехьара Совет массаза болх беш йола автономни республика паччахьалкхен Іаьдала законодательни, распорядительнии тІахьожам лоаттабуи орган я. Автономни республика Лакхехьара Совет автономни республика халкъа депутатий Съезда отчет тела езаш я.

Автономни республика Лакхехьарча Совета Председатель отчет тела езаш ва автономни республика халкъа депутатий Съездан Лакхехьарча Советан.

Автономни республика Министрий Совет автономни республика халкъа депутатий Съездан Лакхехьарча Советан жоп дала а царна отчет яла а езаш ва».

17. Статья 174 укх редакцегІа язъе:

«Статья 174. СССР Конституци хувц СССР халкъа депутатий Съезда берригача халкъа депутатий кхаь даькъах шин даькъал кІезнагІа боацачар тІанйцача решенегІа».

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
М. ГОРБАЧЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль,
1988 шу, 1 декабрь

СССР Лакхехьарча Совета соцам

СССР Конституце (Керттерча Занона) хувцамехи тІатохарехи дола СССР Закон юкъедоаладара порядках

«СССР Конституцена (Керттерча Закона) хувцамашн тІатохараши дарах дола» СССР Закон 1 декабре тІаэцарца дувзаденна Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совето соцам бу:

Статья 1. СССР Лакхехьара Совет, союзнии автономнии республикай Лакхехьара Советаш 1977 шерарча СССР Конституцеген союзни а автономни а республикай долаш долча конституцешкен хьежжа шоай полномочеш йолаш юс СССР халкъа депутаташ союзни а автономни а республикай халкъа депутаташ харжалца йолча хана, хІаьта Лакхехьарча Советий Президиумаш — Лакхехьарча Советий керда Президиумаш хьахиллалца.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума тІадуллалда СССР халкъа депутаташ хержачул тІехьагІа СССР халкъа депутатий съезд гулъе а съезда заседанеш кийчъелга а вІаштІехьдаккха, хІаьта иштта нагахьа санна эшаш хуле. 1988 шера 1 декабре СССР Закона редакце тІа оттаьча СССР Конституце 119 статья тІа СССР Лакхехьарча Совета Президиума лу кхыйола полномочеш кхоачашъе а.

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо арадаьхан цхьайттазлагІа хержа СССР Лакхехьара Совет хьажанзеи дола указаш СССР халкъа депутатий съездо хержа СССР Лакхехьара Совет хьажа оттадолда.

Статья 2. СССР Конституце 90 статья тІа халкъа депутатий Советий полномочешта оттаяь пхи шу ха халкъа депутатий моттигерча Советашта а йоагІа уж керда юхахаржжалца.

Статья 3. СССР Лакхехьарча Совета, союзнии автономнии республикай Лакхехьарча Советашта отчеташ яла еза паччахьалкхен органаши гІулакхера нахи шоай полномочеш йолаш бус халкъа депутатий съездашен Лакхехьарча Советашен йоаггІаш йола органаш вІашагІйохкалцеи гІулакхера нах оттабалцеи.

Статья 4. Союзни республикай халкъа депутатий съездаша союзни республикай Лакхехьарча Советий председателаш харжалца керда хержача СССР Лакхехьарча Совета Президиума юкъеболх союзни республикай Лакхехьарча Советий председателаш шоаш гІулакха тІа хиларга хьежжа.

Статья 5. Гражданин цхьан ханна халкъа депутатий шин Совета волчул тІех халкъа депутат хила йиш йоацаш, хІаьта иштта Советаша оттабаь е хержа гІулакхера нах халкъа депутаталла харжа а цхьатарра шин ханал тІех уж гІулакха тІа хила йиш йоацаш оттадеш йола СССР Закона 1988 шера 1 декабрерча редакце СССР Конституце 91-чен 96-чен статьяй положенеш юкъейоалаю йоаггІаш йола керда халкъа депутатий Советаш хержача хана, цар гІулакхера нах оттабаьча е хержача хана денз.

Статья 6. Судахошен халкъа заседателашеи шоай полномочеш кхоачашъю СССР Закона 1988 шера 1 декабрерча редакце СССР Конституце 152 статья тІа оттаяьча порядкагІа судахой керда состав харжжалца.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
М. ГОРБАЧЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1988 шера 1 декабрь.

Конференцегара конференцега

Пятилетка декхараш кхоачашдаьд

Районерча коммунистий собране ше дергдолЧа къамаьла уйла еш вагIар Урус-Мартановски райпищекомбината директор Гаургаев Тамази, тхо цун кабинете нийсденнача хана.

— ЧIоагIа лов сона цига сай дег тIа латтачох а болх тоабара хьакъехьа а дувца, — аьлар цо. — Оалаш ма дий, нахаца дагаваьнначе ший кер боассабу аьле.

Фуд районе дикагIйолча промышленни предприяте кулгалхочоа къувлар? Из хилар соахка. Керда ши цех хьаелла лаьрхIар комбината коллективо. ЦаI — сом бокъабеш, вож — колбаснин. Ноаннагга мах а бенна, проекташ оттайир. Деррига балхех дIадодар 300 эзар сом гаргга дар. Иззача хозрасчета, ше-шийна финансировани ярен самоокупаемостен хьалашка болх бечарна кIезига рузкъа дацар из. Коллективаца а специалистанца а дагаваьлар Тамази. Берригаш раьза хинна никъ иштта бар: эшаш бац подрядчикаш, воай низаца хьалъергья вай керда цехаш.

Шоаш къоабалдаьр дизза кхоачашдир яаха. Керда объекташ хIанз болх беш пайда луш я. ТIакхха уж хьалъеш дIадахар деррига а 25 эзар сом мара дацар, проекта тIа хиннечул 12-зза кIезигаIа. Дикача дас санна хIаман кхом беш, сов рузкъа па доадеш хьадьчох иштта беркат даьлар.

— Иштта тIагIертта баь болх тхона Іоткъам болаш чакхбала минот яханзар. — йоах Т. Гаургаева. — ЧIоагIа бала бера тхога районерча банка кулгалхоша, цехаш хьалъеш дIадаха ахча хьадала да ловш, Эггара новкъагIдар фуд аьлча, из дар оаха хьадехаш хиннар е пачхьалкхен рузкъа а е кредит а доацаш, цIена пайда баькха, оахоша Іоадаь рузкъа хилар. Ийс къематах чакхдала дезача оттадир тхо финансисташа, іоххера а, лакхехьа мел латтача инстанцешка тхо кхайка даьлча, са кхоачаделча, сейфа наIараш хьайийллар цар. Бакъдар ала ма дезий, уж объекташ хьалъе аьттув балар а коллектив кердача тайпара яха Іомалуш йоагIаш хилар а баьхьан долаш, тха дегашка есса дегагIоз нийсса ах лаьгIийр цар. Ма дарра аьлча, яхаш я-кх къаьнара бюрократически методаш, предприятеш шоай лоIаме хилара чIоаггIа новкъарле а еш. Маркса ма аллара, вахар Іалаьмате доккха беркат да, нагахьа санна из кортамукъача сага деннадале. Сона хетачогIа, моллагIйолча предприятена, организацена а доагIаш да уж дешаш.

Радикальни экономически реформа хьалашка яха Іомалуш йоагIа райпищекомбината коллектив. Массехк шу хьалха боккха низ боаца, эIамига предприяти яр из. Пайда беш укхаза духхьал чхьагIар доаккха цех мара яцар, кхыйолча цехаша зе дора.

— Деррига а чхьагIарах тийша дар. — йоах Т. Гаургаева. — Из дар — тха алапи а, социальни сфера а, художественни самодеятельность а, кхыметтел, фата а. Цигга арадаьлар маларцен алкоголизмацен къовсам лоаттабара тIадерзадаь парте соцамаш. Хеталора предприятена кIалхара лард хоарцайнча санна.

Вахара уйла е езача кхоачайир комбината коллектив. Бисар цхьа никъ мара бацар: продукци дуккагIа а дикагIа а арахецар, хIара кепига мах бовзар, эIамигача къоалаш никъ бехкар, дикагIболча болхлой инициатива хьаллацар, къахьегарах доагIар дизза дIа а луш, ди сайренга дахача сагота боацарий алапеш лаьгIдар. Сага ма мотталда из атта гIулакх дар аьнна. Дукха бар раьза боацараш а леткъараш а. Укхаза ший дош аьлар комбината партийни организаце. ХIара цех чIоагIийир коммунисташца, Кхычарна масал долаш къахьегар цар, кердадар балха юкъедоаладора. ЧIоаггIа лоархIаме дар эргалонаш еча даькъе кулгалхо Т. Гаургаеви беррига коммунисташи цхьан дагара хилар. Оалаш ма дий, беркат барт болча мара сацац, аьле.

Укх тIеххьарча кхаь шера дожкхий толамаш даьхад комбината коллективо. DIабахача октябрь бетта XII пятилетка еррига планаш кхоачашъяь яьннай из. Духхьал карарча шера хьалхарча итт бетта 3127 эзар сома маьха продукци хьа а яь, маьхалъяькхай цо. Планал тоъал дукхагIа да из. БархI цеха юкъе цхьаь цаI яц шийна хьалхашка латтача декхарех лоархIа ца еш. Белгалдаккха деза, укхаза хьаеш йола еррига продукци дика а наха сихха дIаэцаш а йолга. ХIаьта комбината арахеца тонизирующи малараш Къулбаседа-Кавказа кхыча моттигашка вIалла хьадеш а дац.

Теркал ца деш дитац укхаза социальни дешаш а. Укх тIеххьарча хана комбината коа хьалъяьй керда клуб, столови, нийцай музыкальни инструменташ, плане да 18 квартира йола цIа, берий беш, кхыйола объекташ. Гуш да, из де низ коллективага болга.

— Тхоай продукци йохка къаьстта тика хьайийллай оаха Грозне дукха ха йоацаш, — йоах Тамазе. — Цул совгIа, республика столица кхаь гастрономе тхоай секнеш а я тха. Цох кхоачамбаь ца Іеш, кхы а шерье гIерт тхо торгови предприятей сеть. Из дара таронаш йолаш я. Теркал ца деш дутаргдац республика кхыча районий хьашташ а.

Дукха дика къахьегамхой ба комбинате болх беш. Цар массане цIераш яха хала хургда. ХIаьта а хьалхалаттараш белгалбоахаш хилча, эггара хьалха хьоабе беза лавашни цеха мастер Чинчаев Лаьча, газоэлектросварщик Эльмурзаев Омар, водитель Махаев Лема, продукци чакхйоахача цехера Абуева Зара, Эдельханова Яхийта, чхьагIар доаккхача цехера Хасаева Туминш, колбасни цеха кулгалхо Евлоев Іалихан, болхлой Магомадова Зина, Эльмурзаева Сацита, Ибахаджиева Зайра, Салтыханов Лом-Іаьла, кхыбараш. Уж ба шоай предприяте сий даькхараш, кхычарна масал телараш.

— Плятилетка іохедисача шин шеран шин беттан кхы цхьаькха пхе шера задани кхоачашъе тхоай низ кхоачаргба аьнна хет сона. — аьлар тхо дIакъасташ Т. Гаургаева. Юхе латтараша могадир цо аьннар. Кулгалхочунца цхьан дагара бар уж.

М. КАРТОЕВ.

Вай лоалахой болча

КЪАХЬЕГАМЦА ЧIОАГIДЕННА ХЬОАШАЛ

Тайп-тайпарча къамий вижалаш ба «Югмебельтранс» яхача организацен автотранспортни предприяте къахьегараш. Эрсий, гIалгIай, хIирий, черсий, эрмалой — берригаш цхьатарра дакъа долаш ба уж предприятес укх тIехьарча шин шера даьхача толамашта юкъе.

«Казбек» яха мебельни фирма, вай мехка а доазал арахьа а, йовзаш я. Фирма продукци — мебель, музыкальни инструменташ, кхыйола шерра эшаш йола продукци Дикала эпакаца белгалъяькхха я. «Казбек» яха фирма Къулбаседа-Кавказе цу тайпара йолча предприятешта юкъе дикагIа а йоаккхагIа а лоархIаш я.

Дуккхача хана денз цу фирме а цун филиналашка а къахьегаш ба Южный яхача поселке бахаш бола КуштоягIар. Вежарий, даь-вешний къонгаш — массехк къахьегама династеш хьалкхийнай укх фирме. Хетачох, цхьаккха а производства участок яц Куштов яха тайпан цIи йола саг воацаш.

Куштов Бекмарза Мувса 1976 шера денз къахьегаш ва укх фирма гIулакх деш йолча гараже. Къона вале а опыт дукхагIа йола болхло лоархIаш ва Мувса. Нийсса а шаьра а ба цун къахьегама никъ. Школа — Советски эскара мугIараш — эIамига волча хана денз йовза а еза а фирма. Дагадоагга къаьнача болхлошта Мувса эггара хьалха балха вена ди. Гаража цхьан саьнга латтача аьпкашта дIатIа вигар механиго эIамига саг.

— Ер я хьа машен — аьлар цо.

Эггара дикагIа йолча фантазена йовзаргьяцар цу аьшкашта юкъе, тахан Мувса тIаваГIа, лакаца къегаш йола магнитофон чу латта, цIена «ЗИЛ-130». МоллагIча рейсах яха йиш йолаш я Мувсай машен. ХIара цун оатхал массехказа водитела кулг кхийтта, бокъонца хила езача боарамагIа вIашгIехьъяькхха я.

— ЦIаккха а ала дийзадац са Мувсайга, хьай машен кийча хилийта аьнна, — йоах механика Актемиров Саварбика. — Цхьанахьа гаьнача рейсах водаш волча водитело, хIаьта тхо-м Воронеже а, Киеве а, кхы а гаьнагIа а ух, кхоъ-диъ ди леза оал машен кийча хилийта. Бакъда, Куштов Мувсан цун машени эшшача миноте наькъа бовла кийча хул. Цудухьа, эггара бехкгокхаме дола гIулакхаш да оаха Мувсайга кхоачашдайтараш.

— Социалистически яхье хьалхалаттарашца ба водителаш Куштов Мувса, Куштов Саварбик, Худзиев Казбек, Томов Мухьмад — йоах автопредприятена Іалашо еш волча Акимцев Георгия. — ШоайIа новкъостал а доттагIал а лелалу цу кагийча наха. Царех моллагIвар цIиъкхоъ специальность йолаш ва. Слесара, сварщика, моториста говзал эшача моттиге уж специалисташ леха безаш хилац вай бувца водителаш. Сихха, цхьанне шюллагIчоа новкъостал деш тоаю цар шоай машенаш. ХIаьта, йиззача хозрасчетах йолча тха предприятена дика пайда хул цу гIулакхах. Болх баьлача я чакхдоалаш дац кагирхой доттагIал. ДукхагIча даькъе цхьан ба уж салоIача хана а.

«Югмебельтранс» яхача организаце кулгалхоша Сийлен грамоташца белгалбаькхаб Куштов Мувсайн цун новкъостийн къахьегам.

Б. ЖАБРАИЛОВ.
Къулбаседа-ХIирий АССР.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Венгри. Фаркашрет яхача будапештски предместье кхаь шера археологически тохкамашта лаьтта оахкаш уникальни хIамаш кораяьй. Столица историческн музея сотрудникашта кораяьй еррига а саь муIех яь «горнодобывающи» 163 инструмент Радиоуглеродни методо къоастайир уж хьаяь ха — 40 эзар шу гаргга хьалха яьй уж. Европейски континенте эггара хьалхара шира кремневи копеш цу моттиге хиннай, яха Іилмана хьакъехьа хийттараш бакъдеш хилар из, яхаш хоам бу МТИ агенствас.

СУРТА ТIА: археологически экспедице кулгалхо Вероника Габори-Чанк керда музейни экспонаташ къестаеш я.

МТИ — ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЦХЬА ШУ ДАЬННАЧУЛ ТIЕХЬАГIА

КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя М. С. Горбачева США ергIолча визита шерра комментареш ю дунен газетий оагIонаш тIа. Цунца сел чIоагIа хьашт долаш хилар кхетаде хала дац: практико хьахьокхаш ма хиллара, цу тайпара хIара визит массаза ю советско - американски отношенеш тоаяра халача процессе хьалхашкахьа гIа баккха йиш хул, дунен халкъашта юкъера лоархIаме проблемаш, эггара хьалха герзаш дIадахара дешаш а долаш, къоастае тарлу. Цудухьа дунен тайп-тайпарча мехкий политически гIозарашка чIоагIа сатувсаш ба М. С. Горбачева Къамий вIашагIкхийттача Организаце къамаьл дарга, дукха ха йоаццаш США президенталла хержача Дж. Бушацен из пост юташ волча Р. Рейганцен цун вIашагIкхетараш хиларга.

Из визит хургья Вашингтоне лакхерча боараме переговораш хинна, уж баьхьан долаш РСМД хьакъехьарча исторически Договора кIал кулгаш яздаь йола переговораш хинна дизза шу даьлча. Цига, хетаргахьа, эггара дикагIа тешаеш хьахьекха да кердача политически уйлах, арахьарча политика сферага а кхоачаш дIаяьржа йолча Советски Союзерча перестройка процессах хьахиннар. Из бахьан долаш дунено, боккха беце а — ядерни катастрофа доазонгара дIахо гIа баьккхаб. Укх дIадодача шера вай дерригаш а хьожаш хиннад шин мехка викалий тIахьожам а болаш наха Іокал яхьаш дола ракетни герз дIадоаккхача. ХIанз хьалхашка латта декхар да из санна стратегически ядерни герз дIадоаккхилга, духхьал из дош кийчдеш я тIеххьарча бетташка Женеве советски а американски а делегацеш, цу хьакъехьарча договоров шинна а оагIон йола уйлаш вIаши гарга йоалае гIерташ.

Хала хете а цу наькъагIа деш дар чIоагIа. мела лел, цу тайпара соглашени чIоагIа чоалхане хиларах хинна а Іац из. Цу переговорашка кхы а конструктивнегIа позици хиларга догдаха бокъо йолаш да вай. Герзаш дIадахара даькъе ВашингтонскивIашагIкхетар хIинначул тIехьагIа хьахиннача позитивни итогий тIехьаькхха мах бе ца боагIаш хилар хьахьокх цхьаькха бахьано а. Къайле а йоацаш ховш ма дий РСМД хьакъехьарча Договора кIал кулгаш яздаь доллаше а, цу цхьан ханна дIайоахаш йолча ракеташта «компенсаци» яха программа чакхъяккха гIерташ НАТО гIоллаРча ший союзникашта тIатеIIа Іоткъам беш США хилар. Европерча ядерни герза модернизаци яра дош хадданза хьалхадоахаш да Североатлантически альянса ерригача форумашка. Керттедарех лоархIаш тоно хьаллоацаш да. США-с, хьалха а санна, дIакхайкаду Гаргарча Малхбоалера ший керттера стратегически союзник ше хьаллоацаш хиларах а из бахьан долаш дерригача дунен общественни уйлана духьала яха ше кийча хиларах а. Иштта мара лархIа йиш йолаш дац США ваха ООП исполкома председателя Я. Арафата Вашингтоно визу ца ялар, цига палестински проблема ювцача хана ООН Генеральни Ассамблее къамаьл де ваха. Духхьал хьадагалийца бахьанаш а даьха кIайча цIено вIалла теркал ца еш йитай ООН элементарни бокъонаш.

Цхьаккха хIамах дош ца хеташ Вашингтоно яьча решене деррига реалистически уйлаш мел йола низаш, эгIаздигад, критика ю цунна США а. США хьаллаьнаьц кхыметтел Великобритани, Франци, Канада, Испани санна долча Малхбоэен мехкаша а.

Цхьан оагIорахьара — гиЮности диалог е кийча хилари, вокх оагIорахьара — конфронтаци яра бола никъ ши оашта хетачунга мара цхьаккха а кхыча хIаманга ладувгIа вIалла безам па хилари. Израйлен США-ca лаьца позици — керттера духьале хинна дIаэттай машара наькъаца Гаргарча Малхбоалера проблема хIанз къоастаяра.

ГАВРИЛОВ Владимир.

ВИДЕОМАГНИТОФОНАШКАРА — СОИ-та?

Из дош къоастадаь даьннад: керттера арех йолча японски компаней, машиностроительни а электротехнически а ярий, группа шийна дIатIаэц «регионални СОИ» — вешта аьлча Тихоокеански бассейна къулбаседа-малхбузехьа многослойни противоракетни система хьаяра йолча Пентагона контракта доккхагIдола дакъа. Цу сделка цхьадола хIамаш хIанз укх сахьате аьлча хьайла лоаттаду, цхьабакъда хIаьта а кепайоазон тIа арадаьннад цу зонана Алеутски гIайренашкара денз Къулбаседереи Микронезе кхачалца Къулбехьареи йоккха регион по чулоацаргья, яха даннеш.

Контракта японски исполнителаша деча балхий хьалхарча этапе, нагахьа санна тIом болалой тIабенача кхерамах США-и цар союзникаши, мадарра аьлча, кIалхарбахара лаьрхIа цу районе хургIола «йохалургIойаца духьале» малагIча тайпара е лаьрхIа шоаш ба хойташ йола доклад кийчъергья. ШоллагIча этапе дувцар хургда духхагIа пайда хьатIабоагIа гIулакх: принципиально керда автоматизированни йолча ракеташ лувцачун комплексаш кийчъелга. Вашингтоне хIаннзе а дувцаш да, цу гIулакха пхеллагIча ноахалагIа йолча ЭВМ-ах пайда эпа ловра шюашта, яхаш. Ховш ма хиллара, японски фирмаш хIанз укх сахьате къаьстта тIех низ бола компьютераш духхагIа хьаяра хьалха латт.

Токио гуччахьа ала гIерт контракт сел боккха лоархIам болаш яц, из моллагIъяр санна «сделка» мара яц, ала гIерташ. Цхьабакъда, ма дарра аьлча, из да «Малхбузен блоке военни декхараш нийса дIа-іоха декъара» вашингтонски юнцецега хьежжа герзий принципиально керда систсемаш хьаяра Японе технологически потенциал боккхача боараме юкъеозар эггара хьалхара а чIоагIа кхераме а хIама.

Практически лаьрхIача тIом дIабаьннначул тIехьагIарча ерригача хана японски предпринимателаш бизнеса боараме дакъа лаца ца ловш юстара лаьттаб герз кийчдара, из хьадара, цунна экспорт яра юкъе боацаш. Цун бахьан — духхагIча даькъе из тахан а долаш да — укх тайпара да: дикал лаьхьа йола а конкурентоспособни а граждански продукци хьаяр — дунен рынккара мехка позици чIоагIъярга. Японе дунен халкъашта юкъера престиж лаккхъярга бода дикагIбола никъ. Цхьабакъда 80-гIа шераш юкъе кхьачача хана моттигерча бизнеса духьала эттар доазол арахьа ший традиционни продукцена сбыт ярца ювзаенна эггара хьалхара белттала проблемаш, хьаIайра экспортни экспансе чотагIа яькхха дикка духха «сов йола» цун капиталаш. Из нийсделар США оагIорахьара еш йолча массированни обработкаца. Пентагона программашка дакъа лапа японски компанеш чIоагIа тIахьеха йолаелар США. «Союзникаш хилара тIагIолла» предпринимателаш цу наькъ тIа баха гIерт Токиора консервативни правительство а.

Японе США-ца цу тайпара цхьана леладечаш гIулакхех эггара хьалхардар хин на дIаэттар японски ВВС лаьрхIар тIема самолет цхьана хьаяра хьакъехьа баь барт бар. Цул тIехьагIа хIанз хьалхара бакъкха гIа — «тихоокеански СОИ», фактически лаьрхIача планета эггара перспективнегIа а сихха дегIайоагIаш а йола район кердача тайпара милитаризаци ярга югаш яр.

Белгалдаккха доагIа японски бизнеса низ бола беррига предпринимателаш Вашингтонон шоай правительствах яхар де раьза ца хинналга. Бакъда алхха хано мара хьахьокхаргдац, лоархIабергбий японски бизнесменаш тIехдика йола видеомагнитофонаш автомобилаш хьаьрыр шоаш хилара йола шоай йоккха репутаци хьадда толхае, «Іоажала фабриканташ» яха ярлык шоашта качйоллийта бокъо а енна.

Василий ГОЛОВИН.
(ТАСС).

Дикача нахах

ДОТТАГIЕН НИКЪ

Цхьан сайран ший маршрутагIа Орджоникидзе водаш вар Киргуев Владимир. ТIехьара рейс яр из. Цудухьа пхи-ялх саг мара вацар автобуса салона чу. Водитела гаьна йоаццаш цхьа йоI ягIар. Тушдар, цхьан саготача гIулакха из йодаш йолга.

Автобуса салона чу тIехьашкахьа гIаьленаш увзаш а гIараш еш а бар юхебиса пассажираш — дикка менна бола кагий нах. Владимир каст-каста хьожар уж багIача оагIорахьа, са аькх ухар, цу кагийча наха цхьа зулам дерг хиларах.

Царех цаI салона чу гIоллa хьаволавелар. Хала гIаннаш лувцаш, терка а теркаш воагIаш вар эIамига саг водитель вагIача оагIорахьа. Хьалхашка ягIача йоIага йист хилар эIамига саг. Владимиро кIезиг-духха кхетабу гIалгIай мотт. Кхетадир цо, эIамигача саго йоIага цхьаь хIана ягIа хьо, хьаяле тхо долча, яхалга. Вож раьза ящар цо дувцачунна, пайдан доацар ма дувца, йоахар. Юхера вехача саго, пхьарс хьа а лаьца, хьаозайир йоI. Новкъостий аркъала баха белабелар. Кулг мукъдаккха гIерташ етталуш яр йоI.

Владимир Іевалазар. Автобус соца а яь, юхавирзар из кагий нах болчахьа. Беха нах тебе гIерташ царга массехк дош аьлар цо. Бакъда, къаракхо низ совбаькхача кагийча наха геттара новкъа хилар шоашка совца алар.

БIеха къамаьлаш а дувцаш, цхьатарра Владимира тIаболабелар зуламхой. Пийий пхьарс дIа а хийца, кулг киса дахийтар хьалхашка латтачо. Из хьаара даькхача, бе доаллаш урс дар цунна.

МоллагIча водитело кулгкIала улийт монтировка Каст-каста эшаш я из инструмент машен тоаеча, чарх хувцача, вешта эшача моттиге тешаме герз а да из.

Цу сайран Владимира эшанзар из герз, е зуламхой а ка яланзар. Новкъа саца латта автобус, салона чу хьувза нах тамашийна хийтар шоай машенаца боагIача Назранерча кагийча наха. Сиха дIакъоастадир цар дов. Ший маршрутах дIаяхар автобус, шоай гIулакха дIабахар довна тIа нийсбенна кагий нах а. ХIаьта зуламхой гIаш Наьсаренгахьа юхаболабелар.

19 шу даьннад Киргуев Владимир Керменович 1440 номер йолча автоколонне болхбеш вола. Дика опыт йола социалистически яхье хьалхалатта водитель тайптайпарча маршрутех хиннав. Хетаргахьа цунна ца йовзаш маршрут а ца бовзаш никъ а бац Къулбаседа ХIирий республике. Бакъда, тIехьарча массехк шера Орджоникидзе-Назранъ. Орджоникидзе-Сурхахи яхача маршрутех лелаш я цун автобус.

Цудухьа, вай республикерча дукхача наха вовз из водитель.

— ХетачогIа, цхьа гIалгIай юрт яц са доттагIий боацаш, — йоах Владимиро. — Наькъах гайна, машена хатар хинна со висача, эггара гаргах йолча юрта дIакхача везаш мара хилац со. МоллагIча юрта салаIа, бийса якхха, эша гIо деха нах ба са. Вешта, кхыча тайпара хила йиш йолаш а дац из. ГIалгIай а хIирий а шийла бовза а цхьан баха а бIаьш-бIаьш шераш да. Дукха я вайна юкъе доттагIленаша я гаргалонаш а йоахка моттигаш.

Владимира къахьегама никъ массехача Сийлен грамоташа, ахчан премеша, дезача совгIаташа белгалбаькхаб. Дерригача хьокхамех хьалхалатта водитель къоначар хьехамча а ва. Хьипаре дакъа лоац цо автоколонна общественни вахара юкъе. Къахьегама совета член ва Владимир Керменович.

Уйран 7 сахьат даьннначул тIехьагIа эггара хьалхара рейс ю Владимира. Цу рейсах Орджоникидзе болха нах дукхача даькъе цаIаш ба. Цига дешаш бола студенташ, цу городе болх беш бола нах. Шо-шоай моттигашка Іоховш нах. ДIа-хьа хаттараш ду. Къамаьла юкъе ва Владимир Керменович а. Довзаш ва из хIаране балаш, наьха гIулакхаш. ДукхагIбола салоначу багIараш бовз цунна. ХIаранега ала дIайха дош корадоагIа водитела. Иштта цар а лоархI гIулакхаца, эзделаца вола Владимир. Цхьайолча хана зе йиш я боккхийча наха Владимирага гIалгIай мотт бувцаш. Бицлу уж из кхыча къаман саг волга. Шоай кхоаччара гаргара саг хет цох наха.

Ж. БОГАТЫРЕВ.

Декабрь бутт дIаболабелча Лаосе зиза тох чампа яхача тамашийна хозача дукхача шерашка яхача гаьнашта. Цар бархат санна кIаьда кIай-розови зизаш шолха хозагIа хул уж цу мехка къаман символ санна къаман цIей долча хана — Лаосски Халкъа - Демократически Республика дIакхайкаьча деношка тохаш хиларагIа. Укх шера кхойтта шу дизад из хьахинна. Исторически аьлча кIезига ха я из. Бакъда цох доккхийча хувцамий ха хиннай. Хьалъяьй итташ промышленни предприятеш, дукхагIа йоаккх электроэнерги, наькъаш дехк, тIаьш техк, хьаелл керда школаш, дарбан учрежденеш.

СУРТА ТIА: «Латеен» яхача госхозе кхаьчай дута чузцаш йола комбайнаш.

Д. ГОЛУБЕВА сурт.
(ТАСС).

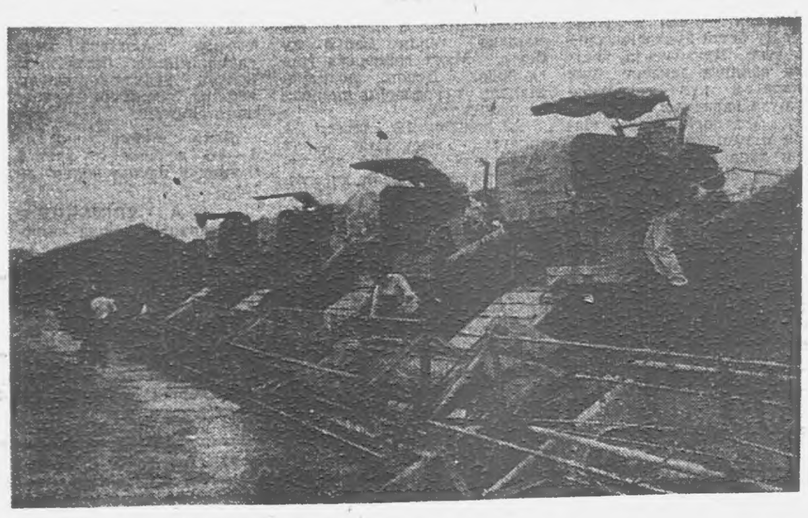

Новосибирск. Газетийн журналийн редакцешкарча балхашта автоматизаци яра «Мрамор» яха балха микропроцессорни станцеш арахецаргьа СЭВ членаш долча мехний Iилма - технически прогресса комплесни программа боарамашка хьаьча «Полсиб» яхача польско-советски цхьана йолча торгово - произвдственни предприяте.

СССР Iилмай Академе Новосибирски отделене вычислительни центреи СКБ-ен хьаьв «Мрамор» яха станци специалисташа дика лоархIаш я.

Станцей хьалхара парти а арахийцай сибирякашца барта а йолаш «Мера-Блоне» яхача польски заводо.

СУРТА ТIА: «Мрамора» керттера конструктор, СССР АНСО вычислительни центра Iилма сотрудник А. А. Берс.

А. ПОЛЯКОВА сурт.
ТАСС фотохроника).

М.-С. Плиев

С О В С А Г

(ДУВЦАР)

— Да ма яттIа, Борис, хьа! — аьлар бригадира Увайса, вела а къежа, — хьо цаI мара со вашаш къонах вац-кх укх вай бригаде. Жи! ДIатIахьатассал из хьай болчакх трактора.

— Са къонахчала-м цаI дергда вай, — аьлар Бориса, бIаргашка Iочубена ший кера кIудж кулгаца юха а бужабеш, — из болчакх малагIча довна тосс из тIехьа? Оасаро йоаеш латтача хьажкIашта тIагIолла сога из хахкийта-м валлац хьо?

— ХIахII Хьо а даьра воагIа мотт Iомабеш! — аьлар Увайса. — Укх перетройках докхха лазар хиннад хийла даьнена.

— Бийша бада Iомаршта-м у хиннад цох, лазар хинна а ца Iеш, — аьлар Бориса. Тракторех кулгаш детташ баьхна механизатораш белабелар. Iуйранара смена болх бе йолалу ха яр из.

— Укх латтача Асхьаба цхьа—ши токхор аьла я, хьона; цигга «Бертий бер чу» хьакха латташ. Сихха из дIа цIа а йихье, юхавола. TIаккха культиватор йоаккхаргьа Iа хьай хьажкIашта, — аьлар Увайса. — Жи, жи! Малх лакхлуш боагIа, сухалбе.

«ТхинтI-тхинтI» аьнна велавелар йол хьокхача машенах кулг тохаш ваьлла Дауд, ший мекхалгах нана — пIелг а хьокхаш.

— Борис, йистевала! — аьлар Увайса.

— Жи, дукхаваха, кIаьнк, сона чIоагIа гIулакх хул хьона цо, — аьлар Асхьа ба а.

— ГIулакх?.. Фу гIулакх дувц Iа?! — аьлар Бориса.— Тхо-м тхой даь ворхI велча санна ма доахий укхаза, хIаранех шишша ваьлча а кIезига хеташ. Гаций хьона, дийлхача догIаша тIадаькхача оасаро йоаеш латта хьажкIашш гидуаргаш?

— Ай, хац даьра, сона-м, — веха хьайзар Асхьаб.

— Даьра хац! — аьлар къонача коммуниста. — Ца хайча а хьона билла бехк а ма баш.

— Яьй! Дуйха тIехваьннав хьо хIанз! — аьлар Увайса, — волле, хьайга яхар де.

— Яьй! Дуйха тIехваьннав хьо хIанз! — аьлар Увайса, — волле, хьайга яхар де.

— Нарядаш хьаязъел, Увайс! Хьай наьна — йишийна йол яхьарахи тIехьатесса хьай «Жигули» Карабулаке йигарахи, вац ма лелахь укх бригадера дIаи— юхеи шовзткъа километр никъ из. болгах. ХIанз укхан йол пIаяхьарах а язъе. «Гота пIахепа — мелIа ловзаде» яха даьй кица даь ваьннав хьо укх бригадах-м!

— Даьра, са даьсара, Борис нийса-м лув! — аьлар къаьнача коммуниста трактониста Солса.—Фуд яр да?! Бригала я ер е куда-дади я ер?! Мапа хургьа укхаза хозрасчет а болх а?! Хьайна эхь хетаций хьона, Увайс, цу кIаьнкага тачанка санна, из трактор хехкийта? — дIатIа вийрзар из бригадира.— Со кхет, сий а деза, гIулакх де а деза. ДIа мел дийна кхаш а доадеш де деза уж гIуланхаш?

— Из хьа гIулакх дац, къонах! — аьлар Увайса.— «Шийга ца кхоачар дувцар —кхоачар дувца ма вахалва» аьхад вай даьша, —шийтоъал дагIаш долча тIангара лоацига пIелгаш дола кулг хьекхар цо.

— Эъ! Iа фу дувц?! — мухь техар дискаш долча мах кулг тохаш ваьллача Мурада, шийна бе яьлла йоккха жIов, мамогга лостаяь, мах рамах а тохаш. — Укх бригадан даь йов цIи а кIур а!..

— И-и-и-й! — аьлар, сов кхеравенна тоссавеннача, Увайса. — Хьа мала велар хIанз?!

— Фу де воал хьо, валла! Даьра со-м кхоссавалийтар Iа! — аьлар массахана кулгалхой гадоахаш волча Мажита.

— Ший да ма вала цун! ВорхIлагIча сигален тIа хьо ца ваькхха, — аьлар Солса. — Деррига а хувцалуш латта хьона, ва даьла гIод хьарчаргI. Гласность я, хьона! ХIанз — мукъагIа адамашта тара верза, хьакамий Iажараш а ца лувцаш.

— Iажараш мара ца лувцаре-м фу дар? Io-io мел ховчоа ший кий кIал-м. ехк парна Мажита, — аьлар Дауда.

— Тамаш а даьра яц! Цудухьа хIара шера курорте ухар Мажит ва. Хьо вахийтавий вIалла? — аьлар Солса.

— Сацийтал шоай даьсса тIурилг! —аьлар Мурада.

— Увайс, бригада хьагулъел пхи минута собрани е.

— Фу собрани ювц Iа? Балха хана ю из собрани? — цецвалара кеп оттайр Увайса.

— Къонах! Ер перестройак а ,яле ер гласность а яле, нах хьагулбел. Са къамаьл да нахага де.

— ХIама дергдац, Увайс. Митинг йоах цо-м, пхе минута-митинг, — аьлар Тухана новкъосташкахьа бIа а тосса. — Яьй! Мичад шо? Жи, хьагуллел! Мурад ва пачхьалкхен лоархIаме хоам бе ловш. Жи, жи, ха ма йоае!

Шо-шоаш деш хинна балхаш а дита, будкагахьа болабелар болхлой. Кхоачаш уж гулбала а кхелехьа Увайса аьлар:

— Валлал хIанз хьай къамаьл! ЧIоагIа хьаькъале а хургда хьона из. «Перестройка» аьнна хьахезача денз эгIадеш ма латтий шо-м.

— ЭгIабеш латт, Увайс, хьа мугIарера бараш, шоаш фу дергда ца ховш, сов кхерабенна. Iа фу ден, укхаза истол оттадайта Iа, председателан секретаран Iоховша.

Цхьа борз я-кх хьо. Мурад? Укх минуте, — аьннача Тухана сихха дена хьаоттадир, шахматех ловзаш багIаш, шоашта хьалхашка лаьтта истол. Учетчика каьхата пачка йиллар пv тIа. Ручка бе а белла, букъ беттача гIанда тIа Iохайра Тухан:

— Хьо ва, Тухан, председатель а секретарь а, — аьлар Солса. — Жи, довлал сихагIа. Духьал саг вий?

— Вац! — аьлар оазаша.

— Укх митинге дувцаргдола дош малагIа да вай, Мурад? — хьаттар Тухана.

— Дош цаI да, бригадир вола Увайс дIавоаккхалга.

— Iайха фу дувц хой хьона, жIале кIазилг?! — аьлар Мажита.

— Мажит! ХIанз — мукъагIа дита из хьай ялх— бIалгал, — аьлар Мурада.— Лаьтта мел вах пхьагалг хулчул, цкъа цIокъа-лом а хиле, вала а веле дIавала, — нах белабелар.

— Къонах! Хьо-м вац со бригадидралла оттаваьр? Хьо мераж Io а ухаш, во тIанагIа яр со укхаза бригадиралла воагIаш.

— Со вац, Увайс. Iа яхар а бакъ хинна хургда. Цхьабакъда, хьа бригадир хила бокъо яц, Увайс. Iа укх бригадана пайдана а долаш хьадеш дала хьаккхела хIама дац. МалагIча трактора, йол хьокхача машена ремонт яьй Iа? МалагIа кердадар хьайна дайзад хьона е тхона довзийтад Iа? Вий шуца укхо трактор е тIехьатесса культиватор, сеялка, нух тоадаь саг? — хьаттар цо.

— Тоа-м укхо уж йовмала а ма юхлара, тоаеш боахкарашта ,новкъарло еш, пхогагIа ца вийнна, — аьлар Солса.

— ДIахо: — аьлар Мурада, — ер перестройка берригача мехкан халкъан йола а йолаш, вайна йоацаш хилар малагIа бахьан да, Увайс? Жоп дал бригаданна.

— ХIана яц из?! Массарна санна, вайна а я перестройка! — аьлар Увайса.

— Мичай из?! Фуд Iа кердадаькхкар, хийцар, тоадаьр, эргадаькхкар? Мичай хьа хозрасчет? Хьанна тIаязду Iа, хIара дийнахьи-буси, тачанкаш санна, наьха гIулакхашта хехкийтача тракторашца доагадеш мел дола доагор? Хьал-Io хьажал иштта, — пIелг дIахьекхар цо, кашамашкара чурташ санна, сатийна латтача маьхерча техникагахьа. — БIаь эзар туман мах хинна мича Iа, малхо йотташ, догIо йошаеш латтача цу дIарча техника. Нийсса ах хIалак ма хиннайий из, хьаэпа пайда боацаш. Кхо шу ма дий, Увайс, перестройка йолаенна. ДIаийлаел Iайха: сенна эш хьо укх бригаданна? Фуд Iа тхона а укх бригаданна а дала? Хьо бригадир волча хана укхаза перестройка а хургъяц е укхох бригала а хургъяц. ДIа а ваьле, дIагIо, Увайс, вайна юкъе хийрал а ца оттаеш. ХIаьта тхо, нах санна даха а къахьега а, оахош даьккхар тхоай дезала дизза чудахьа а дита. Тхона ховргда хьона кердадар лаха а, эшача вIаши гIо де а. Сов саг ва хьо укх бригаде, Увайс. Сов нах лелабу зама яц ер.

(Инстедоалар хургда.)

Декабрера хаоттам

Декабрь — Iан хьалхара бутт. Цу бетта дукхагIча хана лоа улл. Цхьабакъла, кастаста вайцига декабре укх тайпара а хул — къулбамалхбузехьара мух хьокх, ха талх. Ара догIен лоан вIашагIа а увш делх. Цхьайолча хана цу тайпара мух хьенхача йIоах луш а хул. Из бахьан долаш дар Грозне 1961 шера 4 декабре 18 градус йIовхал оттар.

ДукхагIча хана хаоттам хувцалуш хул, лоа дуллаш а тIаннха из дIадоалаш а хул бIарччача Iай. Малх хьежа денош декабре кIезига хул. хIаьта сердал а башха камаьрша телац малхо цу бетта. Малх горизонта гарга бода. Денош лоацлуш дIадолх ткъоалагIча числошка кхаччалца.

22 декабре 13 сахьати 30 минути московски ханах яьлча вай лаьттан тIа эггара лоацагIа дола ди хул, цул тIехьагIа денош дIаьхдала долалу.

Дукхача шерашкарча даннеша хьахьокх вай республике фегара температура юкъера лаьрхIача декабре 1,7 градус шелал йолаш а 22 миллиметр йоачан йолаш а хулилга.

СССР гидрометцентра сведенешка хьежача фегара юкъера температура хила тарлу дуккхача шерашка юкъера лаьрхIача хиннар санна, хIаьта бетта хула йоачан дуккхача шерашка юкъера лаьрхIача хинначоа гарга гIорташ.

Дика шийла хила тарлу 1—10 декабре, цу хана 4—6 градус шелал йолаш хила тарлу.

А. СЕРДЮКОВА,
йоккхагIа йола инженер-синоптик.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

6 ДЕКАБРЬ
ШИНАРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Воскресенье, половина седьмого» яха художественни фильм. 1-рен 2-гIен сереш.
11.00, 15.30, 16.35 — «Кердадараш».
15.40 — «Спорти саги». «И мы под стол пешком ходили» яха И. Моисеевай фигурни катане берий школах йола передача.
16.15 — «Навруз» яхача документальни фильмз премьера.
16.30 — «Оли Мустонен — пианист и композитор» яхача документальни фильма премьера. (Финляндиа).
17.40 — «Экспедиция в XXI век» яха передача.
18.40, 23.20. — «Тахан дунен тIа».
18.55 — «Книжкен общественой» яха СССР—США телеконференци.
19.45 — «Воскресенье, половина седьмого» яха йIнъ сери йолча художественни фильма премьера. 1-ра сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Финлянде къаман цIей, Финляндиа телевидене программа.
22.50 — «Единомышленники. Открытое сердце» яха хирургах Н. М. Амосовх дола документальни фильм.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «В море твоя дорога» яха Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Физика. 10-гIа класс.
9.05 — Французский мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Информатикеи вычислительни техникеи лардаш. Графически редакторца болх бар.
10.35, 11.35 — Историн. 6-гIа класс. Жанна д'Арк.
11.05 — Французски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.05 — «Дальше — тишина» яха Моссовета цIерагIча Паччахьалкхен Академически театра фильм - спектакль.
14.35, 23.45 — «Кердадараш».
14.40 — Илли оал сахалински эрсий халкъа хоро.
17.40 — «Кердадараш» (гIалгIай меттала).
17.45 — «Непрофессионалы» яха документальни фильм.
18.05 — «Семейная педагогика» яха школьни реформа проблемаех йола передача.
18.35 — «Вайм вай городе» (нохчий меттала).
19.05 — «Нохч-ГIалгIайче».
19.20 — Баскетбол. Кубкаш йолчар кубок. Маланах. 2-гIа тайм.
20.00 — «Бийса даьхьала хийла шун, бераш!» «Дицдена ваьдИ».
20.15 — «Зелимханах фильм доакихаргда».
20.45 — «ГIалай мехка». Телефильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 «Бывает же» яхача художественим фильма премьера. «Грузия-фильм».
22.55 — «Все звезды» яха киноконцерт.

7 ДЕКАБРЬ
КХАЬРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Воскресенье, половина седьмого» яха художественни фильм. 2-гIа 3-гIен сереш.
11.00, 15.30, 16.55 — «Кердадараш».
15.40 — «Пятилетка: гIулакхаши нахи». «Всего три строки» яхача документальни фильма премьера.
16.10 — «Здравствуй, музыка!» яха передача.
17.00 — «Iилма: теори, эксперимент, практика».
17.30 — «Илли-88».
17.45 — «СССР — Северный полюс — Канада» яхача Дунен халкъашта юкъерча трансатлантически экспедицех долча документальни фильма премьера. 1-ра фильм — «К полюсу».
18.45, 23.00 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Дакъа лоаца нах». «О семейном детском доме» яха передача.
19.45 — «Воскресенье, половина седьмого» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Будем здоровы, Лэрри» яха американски иллиалархочун Л. Лонга нхолламах йола передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Ермаковы лебеди» яха Iилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Физика. 8-гIа класс.
9.05 — Немецки мотт. Iомабу I-ра шу.
10.05 — Эрсий къамаьл.
10.35, 11.35 — Истори. 9-гIа класс. Москве хинна декабрьски вооруженни восстани.
11.05 — Немецки мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.05 — «Городаш шерашн». «Город на Самарской Луке» яхеи. «Свердловск. Будни и праздники» яхеи. «Новосибирск» яхеи документальни фильмаш.
13.15 — Советско - американски кагирхой симфонически оркестра концерт.
14.15, 22.50 — «Кердадараш».
14.20 — «Трест, который лопнул» яха телефильм. 1-ра сери.
18.00 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
18.05 — «Испытание хозрасчетом» яха документальни фильм.
18.20 — «Орга» альманаха оагIоw тIа гIолла (нохчий меттала).
18.30 — «Нохчий мотт Iомабу вай». 4-гIа передача.
19.00 — «Нохч-ГIалгIайче».
19.15 — «И люди поверили» яхача документальни фильма премьера.
19.35 — «Звучащие строки» яха 29 октябре хинна передача юхагойтар. Поэта С. Чахкиева стихаех яздаь иллеш (гIалгIай меттала).
20.15 — «Бийса даьхьала хийла шун, бераш!»
20.25 — «Юртарча ялубера сайре» (нохчий меттала).
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Поэзии принадлежу» яха СССР Паччахьалкхен преме — лауреатах, поэтах М. К. Луконинах дола документальни фильм.

8 ДЕКАБРЬ
ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Воскресенье, половина седьмого» яха художественни фильм. 3-гIен 4-гIен сереш.
10.55, 15.30, 16.50 — «Кердадараш».
15.45 — «После праздника» яхача документальни фильма премьера.
16.15 — «Музыкальни сокровишница». А. Хачатурян. Ре минор оркестрацарча скрипкана лаьрхIа дола концерт.
16.55 — «...16 шу далазен боккхагIен».
17.45 — Мультфильм.
17.55 — «СССР — Северный полюс — Канада» яхача Дунен халкъашта юкъерча трансарктически экспедицех долча документальни фильма премьера. 2-гIа фильм — «Вниз по меридиану».
18.45, — 23.25 — «Тахан дунен тIа».
19.05. — «Демократи Iомаеш». Медицинсни радиологеНИИ парткома балхах. (Калужски области Обнинск яха город).
19.35 — «Мы с Шерлоком Холмсом» яхача мультфильма премьера.
19.45 — «Воскресенье, половина седьмого» яха художественни фильм. 3-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Останкина Концертни студе кинорежиссераца С. Ростоцкийца вIашагIихетар.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Хождения Ерофея Хабарова» яха Iилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Природоведени. 4-гIа класс.
8.55 — «Без страха и упрека» яха, К. Маркса дика доттагIа хиннача эрсий революционер - народника Г. А. Лопатина вахарахи цо лелабаьча балхахи дола Iилма-довзийтара фильм.
9.05 — Испански мотт. Iомабу 1-ра шу.
9.55 — «Хозрасчет и экологиI» яха Iилма-довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Биологи. Ч. Дарвин, искусственни отбор.
10.35, 11.35 — Биологи. 7-гIа класс.
11.05 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.05 — «Осенняя история» яха художественни фильм. 1-ра сери.
13.15 — «Взрослые дети» яха передача. «С точки зрения папы» яхеи. «Нас встречает детский сад» яхеи. «Ворон» яхеи документальни фильмаш.
13.55, 23.00 — «Кердадараш».
14.00 — «Трест, который лопнул» яха телефильм. 2-гIа сери.
17.25 — «Кердадараш» (гIалгIай меттала).
17.30 — «Анна Ахматова. Листки из дневника» яха документальни фильм.
18.00 — «Перестройка — хаьно дIадехар». Къамаьл дувц XX областной партконференце делегаташа.
18.40 — «Вай юкъара цIа».
19.20 — «Нохч-ГIалгIайче».
19.35 — Фильм-реклама.
19.40 — «Бийса даьхьала хийла шун, бераш!», «Как гномики не попробовали варенья» яха мультфильм (ЧССР).
19.55 — Баскетбол. Европейски чемпионий кубок. Маланах. ЦСКА — «Сказволини» (Италиа).
20.40 — Горно - Бадахшански автономни областа «Лалиг-бадахшан» яхача ансамбла концерт.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Осенняя история» яха художественни фильм. 1-ра сери.
23.05 — Гитариста Лео Брауэра концерт. (Куба).

9 ДЕКАБРЬ
ПIАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Воскресенье, половина седьмого» яха художественни фильм. 4-гIа сери.
9.40 — Яиш локх арфай квартето.
11.00, 15.30, 16.40 — «Кердадараш».
15.45 — Грузински телевидене программа.
16.45 — «ХIама, сендухьа?».
17.15 — «Илли 88».
17.25 — Объектив.
18.00 — «Прогресс. Информаци. Реклама».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.05 — «Метаморфоза» яхеи «Старый дом» яхеи «Союзмультфильм» студе мультфильмаш.
19.20 — «Гаяна ждет нас» яха музыкальни фильм.
19.50 — «Воскресенье, половина седьмого» яха художественни фильм. 4-гIа сери.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Тот уголок земли». А. С. Пушкина дIаяздаь халкъа иллеш.
23.00 — «Взгляд» яха передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Андрей Тимофеевич Болотов, или Письма из XVIII века» яха Iилма — довзийтара фильм.
8.35, 9.40 — М. Ю. Лермонтов. «Бородино». 4 класс.
9.00 — Английски мотт. «Iомабу 1-ра шу».
9.30 — «Зима сибирская» яха Iилма-довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Астрономи. СеднЬий.
10.35, 11.35 — Вайна гонахьара дуне. 1-ра класс. Школен са новкъостийн.
10.55 — «Светильники Эрмитажа» яха Iилма - довзийтара фильм.
11.05 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
11.55 — «Осенняя история» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
13.25 — «Спорта арена». «Наедине с высотой» яхеи «Чемоданчик» яхеи документальни фильмаш.
13.55 — Яиш локх СССР Паччахьалкхен академически Докхача театра скрипачий ансамбла.
14.20 — «Трест, который лопнул» яха телефильм. 3-гIа сери.
17.20 — «Высокие горы» яха ЧИАССР халкъа артиста У. Димаева 80 шу дизара хетаьв передача (нохчий меттала). (24 октябре хиннар юхагойтар).
18.30 — «Дом, где живут сказки». Республикански теминий театра 50 шу дузаш (нохчий меттала).
19.00 — Грозный — Херсон телемост.
20.35 — «Нохч-ГIалгIайче». Информационни программа. XX областной партконференцера репортажш.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Перестройка прожектор».
21.50 — «Осенняя история» яха художественни фильм. 2-гIа сери.

10 ДЕКАБРЬ
ШОАТТА

6.30 — 120 минот.
8.30 — «ХIана, сендухьа?».
9.00 — «Хьасташ».
9.30 — Кхерам боацаш дIахьа лелар.
10.00 — МГФ Академически симфонически оркестра концерт. Дирижераш — Лорен Лейтон Смит (США). Д. Китаенко (СССР).
11.00 — Макеевски городской партийни организаце дола къамаьл.
12.15 — Калмыцки АССР иллеи халхарен Паччахьалкхен «Тюльпан» яхача ансамбла концерт.
13.00 — «Социализма мехкашка».
13.30 — «Массаненен хIараненеи». «Дом на побережной» яха, наха баха фусамаш ца хилара Архангельскерча социальни проблемаех йола передача.
14.00 — Паччахьалкхен Центральни концертни дола хинна искусствай мастерий концерт.
16.45 — «Гуш дар — теша хала дар».
17.45 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Чингиз Айтматов» яхача документальни фильма премьера.
19.40 — «Материнское поле» яха художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Влюбчивая ворона» яхачеи «Пауза» яхачеи боккхийчарна долча мультфильмай премьера.
22.10 — «После конкурса» яха «Юрмала-88» яхача конкурса лауреатийн дипломантийн концерт.
23.30 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.15 — Студе боезийт... Клаус Мюллерца хинна вIашагIихетараш. Хьалхара вIашагIихетар.
9.00 — Телевизионни театральни абонемент. Вл. Маяковские театр. 1-рен 2-гIен передачаш.
11.15 — «УнахцIено».
12.05 — Хьайбай дунен тIа.
13.05 — Новатораш консерватораш.
13.55 — Массанена йола педагогика. Шоллагга курс. 9-гIа передача.
14.10 — Саг институт. Меттахи, къамаьлахи, общенехи.
15.15 — «Спортивни вахар» (нохчий меттала).
15.40 — «Время ожиданий» яха М. Ю. Лермонтова цIерагIча театра 50 шу дизара хетаьв передача.
16.30 — «Илли оал А. Далхадова». Концерт.
16.50 — «Слагаемые крушения» яха машиниаьхьа транспорта аварий бахьанех йола передача.
17.40 — «Приключения поросенка Фунтика» яха мультфильм.
18.20 — «Секрет великого рассказчика» яха, субтитраш йола художественни фильм (ЧССР).
19.30 — Фильмаш — Свердловске хиннача кинофестивала призераш. «Тот, кто є песней...».
20.00 — «Бийса даьхьала хийла шун, бераш!», «Китайски ловзоргий выставка». 1-ра дакъа.
20.15 — Документальни фильм.
20.35 — Информационни программа. XX областной партконференцера репортаж.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Странная женщина» яха художественни фильм. 1-рен 2-гIен сереш. Перерыв (23.05) — «Кердадараш».

11 ДЕКАБРЬ
КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00, 23.10 — «Кердадараш».
8.15 — Ритмически гимнастика.
9.00 — «Петя и Красная шапочка» яха мультфильм.
9.20 — БIрлийнан.
10.00 — «Служу Советскому Союзу!» яха передача.
11.00 — «Iуйрийнара почта».
11.30 — «Экрана мастераш». Кинорежиссер В. Тубов.
12.25 — «Я люблю тебя, жизнь» яха фотоконкурс.
12.30 — Музыкальни киоск.
13.00 — Юртара сахьат.
14.00 — «УнахцIено».
14.45 — «Я — ваш родственник» яха беграшта дола фильм.
15.50 — Мультфильм.
16.00 — Останкина концертни студе СССР халкъа хьехархочунца Латвийски ССР № 52 йолча ПТУ директорца Э. В. Йидеца хинна вIашагIихетар.
17.30 — «Дунен тIа йоккхагIа йола музей». Лувр. 8-гIа сери —, «Чинквеченто и Франциск I-й».
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — «Илли-88».
18.55 — Эггара хьалха ЦТ экрана тIа. «Преступление на корабле» яха художественни фильм. 1-рен 2-гIен сереш (Куба).
21.00 — «Ха».
21.40 — «Незабываемые мелодии» яха передача. Илли оал М. Магомаева.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е отта!
8.15 — «Вай беш». Телезрителий пис-мошта дола жоп.
8.50 — «Звездочка» яха дешархошта дола Iилма - довзийтара журнал.
9.35 — Портреташ. Сурков Василий.
10.45 — Экономически дешара лардаш. «Агро» тележурнал.
11.15 — «Дунен гонахьа» яха киноальманах.
12.20 — ГIорбаьннача наьха вахар. ХIанзара кристаллографе основоположник Е. С. Федоров.
12.40 — ЦIагIара академи.
13.10 — Массанена йола педагогика. Шоллагга курс. 10-гIа передача.
13.25 — Эрсий культурах йола беседаш. 1-ра цикл.
14.00 — «До и после полуночи» яха 26 ноябре хина передача юхагойтар.
15.55 — «Гаьнарен юхкерен иллеш». Г. Пономаренко иллеш.
16.30 — Кинопанорама.
18.00 — Телевизионни музыкальни абонемент. И.-С. Бах. Си минор месса».
19.05 — Мультфильм.
19.20 — Фильмаш — Свердловске хиннача кинофестивала призераш. «Мария».
20.00 — «Бийса даьхьала хийла шун, бераш!», «Китайски ловзоргий выставка». 2-гIа часть.
20.15 — «Сибирь на экране» яха киножурнал.
20.25 — Гандбол. Европейски чемпионий кубок. Финала 1/8. Маланах. СКА (Минск)— «Металопластина» (Югославия).
21.00 — «Ха».
21.40 — «Я тебя ненавижу» яха художественни фильм.
22.55 — «Кердадараш».

РАДИОПРОГРАММА

6 ДЕКАБРЬ, ШИНАРА

7.45 — 8.00 — «Юртара Iуйренаш». Хаоттам.
8.15 — Республиканси газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — 9.00 — Нялн оал Далхадов Апте.
9.15 — «ЙIайха йий шун цIагIа?» (нохчий меттала).
9.30 — «Къона заманхо» (гIалгIай меттала).
9.50 — 10.00 — Дуне цхьан кIирагIа (нохчий меттала).
15.15 — 15.45 — Концерт.
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дицлургдоаца вIашагIихетараш. Вай мехна историцара.
16.16 — 17.00 — Хьалхалаттача коллектива сурт. Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

7 ДЕКАБРЬ, КХАЬРА

7.45 — 8.00 — Сага фактори произвдства эффективности (нохчий меттала). Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — 9.00 — Илли оал Р. Даудова.
11.15 — Халкъа тIахьожам болх беш ба (гIалгIай меттала).
11.30 — 12.00 — «Вай доттагIа Iалам» яха радиожурнал.
15.15 — 15.45 — «От истоков до наших дней» яха передача.
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (гIалгIай меттала).
16.15 — 17.00 — «Нохч-ГIалгIай поэзи музыке» яхача циклера передача.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

8 ДЕКАБРЬ, ЕРА

7.45 — «Ускорение с торможением» яха передача.
7.57 — 8.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.27 — Передачай программа.
8.30 — 9.00 — Концерт.
11.15 — «Патриот» (нохчий меттала).
11.30 — Соцкультбыта объекташта — цахаддаш терно (нохчий меттала).
11.30 — Соцкультбыта объекташта — цахаддаш терно (нохчий меттала).
11.45 — 12.00 — «Болхлочун уйла».
15.15 — 15.30 — Юртбоахама техника тоаеш латт (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — Къамаьл ду районни радиос. Советски районера передача.
16.16 — 17.00 — Шоана, юртбоахаме хьалхалаттараш. Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.

9 ДЕКАБРЬ, ПIАЬРАСКА

17.45 — 8.00 — Коммунистланха цIи (гIалгIай меттала). Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — 9.00 — XX областной партконференце делегаташта лаьрхIа дола концерт.
11.15 — Къахьегам вIаштIехьбаннхара керда формаш: проблемаш сужденеш (нохчий меттала).
11.30 — «Вахара хьисап — советский» (нохчий меттала).
11.50 — 12.00 — Музыка.
15.15 — 15.30 — Перестройка публициста бIаргашца (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — Динал — предприяте низга (гIалгIай меттала).
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
17.46 — Юртара вахар.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 19.00 — XX областной партконференце делегаташта лаьрхIа дола концерта дIахододар.

10 ДЕКАБРЬ, ШОАТТА

7.35 — Коммуниста ланха денхар (нохчий меттала).
7.50 — Передачай программа.
7.55 — 8.00 — Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Юртара вахар (нохчий меттала).
10.40 — Вай низ — доттагIалца (гIалгIай меттала).
11.00 — «Школьни глобус».
11.30. — 12.00 — Лаьттана тешшаме хилар.
12.30 — Сатирически микрофон (гIалгIай меттала).
12.50 — 13.00 — Реклама.
15.15 — Перестройкан практика: проблемаш, предложенеш, решевш.
16.00 — Боахама расчет — ускорене стимул.
16.15 — 17.00 — «Кавказа Iуйренаш» яха радиожурнал.
18.00 — 19.00 — «Музыкальни почти».

11 ДЕКАБРЬ, КIИРАНДИ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.15 — 9.00 — «Примите поздравления» яха передача.
11.20 — 12.00 — КIиранден музыкальни программа.
15.15 — 15.30 — Вай город — вай цIа (гIалгIай меттала).
16.00 — Литературни Нохч-ГIалгIайче.
16.30 — «Къона тIехьа» (нохчий меттала).
16.45 — 17.00 — Вай мехна халкъий ашараш.
18.00 — 19.00 — «Ялеца доттагIал долчарма» яха концерт.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехкокхама секретаре — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-53-12, промышленностан транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахамо — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувлшинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02360. «Грозненский рабочий», издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3932.